КХОАНА ДЕРРИГАШ А ХОРЖАМАШКА ГIО!

Массо а мехкий пролетареш, вIашагIкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» — ОРГАН ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОГО ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ЧЕЧЕНО-ИНГУШСКОЙ АССР

Газет арадувл 1923 шера денз • ШОАТТА, 3 март, 1979 шу. • № 27 (6063). • Мах 2 хепиг.

«Салют-6» — «Союз-32» ОРБИТА КОРРЕКЦИ

Кхелхьа лостам тела центр, 1 март. (ТАСС). «Салют-6» — «Союз-32» яхача орбитальни Iилма-токхама комплекса тIа дIахо болх беш бу космонавташ Ляхов Владимир Рюмин Валерийн.

Тахан къаьст-къаьстача бортовой системашта, приборашта, Iилман аппаратура пульташта тIакъоком лоаттабеш хиннай экипаж. Кхоачашьдй станци кулгалца лостам а телаш режиме лекхача системо болх мишта бу хьожаш хиина технически эксперимент.

ШоллагIча ах дийнахьа орбитальни комплекса наькъа траекторена корренця лъй «Союз-32» яхача кема леладолийтача установках лайда а эцаш.

Коррекция ючул тIехьагIа «Салют-6» — «Союз-32» яхача лекхаш йолча комплекса параметраш укх тайпара я:

— Лаьттан тIехенна эгара дукхагIа гаьна льнача хана — 338 километр;

— Лаьттан тIехенна эгара кIезигагIа гаьна льначча хана — 306 километр;

го боакиха ха — 90,9 минут;

орбита оагIора ластар — 51,6 градус.

Экипажо еча докладашкен телеметрически информаце даннешкея хьежача, станцен кеман бортовой системаша болх боарражагIа бу.

Ляхов Владимирген Рюмин Валерийген дика хьал да.

ПланагIа оттаьча программага хьежжа бу иштъ.

СОВЕТСКИ НАЬХА ИРАЗА ДУХЬА

Харжархой Л. И. Брежневца вIашагIкхетар

Дерригача халкъа доккхача цIейна санна накъайода вай Даьхе СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш хулача дейна. ДеррагIа чакхйоахаш я КПСС XXV-ча съездо тIайийна сийлахь-йоккха социально-экономически программа. Вахаре чакхйоах СССР Конституце положенеш. Коммунизм хьалъеча доаха толлимеш — болхлой классо, колхозни ахархоша, интеллигенце турпале къахьегарах хьахинар. Цу карагIдьинарашца — дерригача советски наьха кхетами къахьегами, къонахчал а декал а, эшенеш опыти.

2 марта Москво, съездий Кремлевски Дворецс СССР Лакхехьарча Совета депутаталла оттаваьча кандидатеца КПСС ЦК Генеральни секретараца, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателаца Леонид Ильич Брежневца вIашагIкхетара хетаь Союза Совете деча хоржамашта йолча Бауманский хоржамий округерча харжархой хоржамашта хьалхара собрани хилар.

Собране дакъа лоацараша чIоагIа, дIаьхдаь тIоараш а тохаш тIайийцар новкъостий Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, В. В. Гришин, А. А. Громыко, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, А. Я. Пельше, М. А. Суслов, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, П. Н. Демичев, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, Н. А. Тихонов, И. В. Капитонов, В. И. Долгих, М. В. Зимянин, К. В. Русаков, М. С. Горбачев.

Президиуме ба ишта СССР Лакхехьарча Совета Президиума, СССР Министрий Совета Председателий заместителаш, производствас хьалхалаттараш, Москван, столицерча Бауманский, Калинински, Сокольнически районий партийни, советски, общественни организацей вакилаш.

Хоржамашта хьалхара собрани хьайийллар КПСС Бауманский райкома хьалхарча секретара С. А. Купреева.

Тахан, аьлар цо, йоккха а дог гIоздоаккхаш йола а событи я Бауманский хоржамий округерча къахьегамхой, берригача москвичий — вай вIашагIкхет мехка паччахьалкхен Iаьдало эгара лакхерча органа депутаталла оттаваьча воай кандидатаца — КПСС ЦК Генеральни секретараца, СССР Лакхехьарча Совета Президиума Председателаца Леонид Ильич Брежневца.

Белгтала дерригача советски халкъо СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжа оттаве шоай кандидат веш цIи йьккхар Л. И. Брежнева. Цо хьаьнох партеен халкъан хьаакхашна новкъост Брежневна Iалаьмате доккхий кIамаш карагIдийнна хилар, коммунизми машари бахьан долаш, вай мохк массе оагIорахьара дIахо тоабар духьа цо кIаьд ца луш къахьегаш хилар.

Берригача харжархой цIерагIа ораторо цIенача дег тIара, доккха баркал аьлар Леонид Ильича столица Бауманский хоржамий округе гIолла юха а ше СССР Лакхехьарча Совета депутаталла харжийта из раьза хиларах.

Депутаталла кандидата доверенниче — счетно-аналитически машинай завода радиомонтажникa А. Г. Демидова гулбеннарашта бийцар Л. И. Брежнева партийни, паччахьалкхен, общественни болх. Цо белгалдир новкъоста Брежнева вахара никъ — из ленински партеен Советски халкъан тешаме гIуллакх дара дола башха дика масал.

Цул тIехьагIа къамаьлаш дир Т. Н. Баркановс — «Большевичка» яхача производственно-швейни объединене партнома секретара. Социалистически Къахьегама Турпала А. А. Туполева — СССР авиационни промышленноста Министерстав генеральни конструктора. СССР паччахьалкхен премей лауреата А. М. Сурощеве — № 1 йолчк цIеноиш деча комбината комплексни бригада бригадира, Н. П. Ефимовс — Н. Э. Баумана цIерагIча МВТУ студентна.

Цар белгалдьиккхар, тахан къаьстта боккха лоархIам болаш хаьаш я вай халкъа лоIамагIа советски обществерча Коммунистически парте кулгалдарен лостам теларен лоархIам дIачIоагIбаь СССР Конституце тIара положени. Парти — из заман хьакъал, сий, эхьаздел. Хоржамий компани дIамел хьоча кино къаьгта хьахьекхар коммунистий партех советски халкъ Iалаьмате чIоагIа тешаш хилар. Хоржамашта кийчо яро къаьгта хьахьекхар халкъен партен цхьоагIо, КПСС Централни Комитета гонахьа советски нах вийхха бувзабенна хилар.

Къамаьл даьраша белгалдьихар хоржамашта кийчо яро социалистически демократе исторически совленаш къаьгта хьахьекха хилар. Хоржамий кампани белгал я советски наьха политически къахьегамен хьинар айдалерца, цар сакхетами коллектива, обществa гIулакхех бола бехктоккхами айбдларца. КПСС Центральни Комитета, ЦК Политбюрона, Леонид Ильич Брежневна доккха баркал а оалаш тIайийцад Москвана, Бауманский Перовский районашта, столица 05 предприятенех организаценех 1978 шера баьча балха итогех КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела цIе Байракхаш ялар. Цу сов гIаташа москвичий дегаш уреоттаду керда къахьегамa толамаш дахара. 21 апреле В. И. Ленин ваьча дийнахьа денз 109 шу дизара сийна коммунистически субботник де аьнна столица хьалха латтача предприятей коллективаша дIайолаь инициатива берригача мехка шерра хьалоацаш я.

Ораторашa хьакхайкадир тешамеча ленинца, коммунистийн парте боцарийн йохаргйоаппача блока хила воагIаш волча вакала Леонид Ильич Брежневна тIехьа ккаж тоссаш, москвичаша, берригача советски наха а санна кхаж тоссаргба Советски Союза Коммунистически парте политикана тIехьа, халкъа ирала тIехьа, Даьхен башха дикача тахannehen кхоанененен тIехьа.

Цул тIехьагIа дош делар Л. И. Брежневна. Собране дакъа лоацаш хиннараша из тIаийцар ураяйтта, чIоагIа, дIаьхдаь тIоараш деттаи.

НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВА КЪАМАЬЛ

Хьамсара новкъостий!

Деза москвичий!

Бауманский хоржамий округерча харжархоша духхьалха вIашагIкхеташ вац со. Нагахьа санна дола чча бесса аьлча, тахан нийслагIа да хоржамашта хьалхара вай вIашагIкхетар. ХIаьта хIара вай вIашагIа массаза кхет эгара хьалха шоана, округерча берригача къахьегамхошта дег тIара баркал ала лов сай сий дарахи сох тешам боларахи — са кандидатура СССР Лакхехьарча Совета депутаталла оттиярах.

Къаьстта а баркал ала ловрa сона доверенни волча Александр Григорьевич Демидовна а хIаьта иштта са кандидатура хьаллоацаш унхаза къамаьлаш даьча берригача новкъосташта а. Доккха баркал хилда вай округа хоржамий участкашка болх беш хиннача агитатораштен доверенни болча нахан.

Шун сайх бенна тешам Советски Союза Коммунистически партех бенна тешам, ший XXV-ча съезде парте тIайийцача политически наькъах бенна тешам лоархI аз.

Из никъ вай Даьхен экономика дегIайоалларан къахьегамхой вахар тоадаран, социалистически демократи эргаяьккхи тоалра а дерригача къамийн народнoстийн вежарашха дола новкъостал чIоагIдара а, Советий Мехка оборонни низ чIоагIбарan чIоагIа машари дунен халкъашта юкъера вхераммален Iалашъярaн тIаберзабеъ ба. Советски наха шоай са цa кходеш хьега къа хьатIакхийтта духхьал из политически никъ улл-вай общества толамий ларде. Духхьал цу политически наькъо белгалбоакх СССР Лакхехьарча Совета берригача балха чулоацам а.

Хетаргахьа, со гIалат варгвац, нагахьа санна нийсаллагIа хержача Лакхехьарча Совета гIулакхашцара кертера событи СССР керда Конституци ювцари тIаэцари хиннад аьлча. Цу тIа, союзни автономни республикай кердача конституцеш тIа а санна, хьахьекхай паччахьалкхела, дегIаенача социализма общественни отношеней ерригача система эгара белгалагIа, эгара чIоагIагIа йола оагIош.

Конституце дIадехараша хьежика советски законодательство дIахо кердадаккхара йоккха программа чакхъяккха йолаешай ССР Союза Iаьдала эгара лакхера орган. Цунца цхьана СССР Лакхехьарча Совето, цун Президиумо чIоагIдаьд Советашта деш доля кулгаш а хIаьта иштта законаш кхоачашдара лоаттабу тIахьожам а. Со дог тийша ва, уж лостамаш Лакхехьарча Совета гIулакхашка тIа-тIа боккхагIча лоархIаме хургхиларах. Дика, уйла а яь оттаь законий система, уж лаьза кхоачашделарга цу тIа IотIакхетар — ше ца хиича социалистически вахара хьысанга, социалистически демократега даха дог доацаш йола законность а из я, правопорядок а из я.

Социалистически демократизма толамаш шеко йоацаш да. Цхьабакъда, шеко йоацаш да тIа-тIа дукхагIа хулаш йола советски халкъа Iаьдала торонаш кхоачаила хIана а гаьна хилар а.

Эгара хьалхара уйла Центральни Комитето тIайохийт партийни организацей, халкъа депутатий Советий, профсоюзий, комсомола хьинар айдара. Парти хоржамашка йода дуккхача тайпара долча цар гIулакхий формаши методаши эргалькха тоаяра шерра программа а йийна. Цу программа маIан сенах латт аьлча, из латт хIара, цIаьхха а ях аз, хIара советски сага ше паччахьалкхен гIулакхашца дакъа хилар хоалуш хиларах, йоккхий а нагий а решенеш кийчъяиа цунна хетар, цун дIахозаргйолгахи дIатIаэцаргйолгахи из дог тийша хиларах.

Цудухьа дIахо лоаттабала, кхы а хьинарерIа хилийтала баргбац законность телхаеш, критика хьал ца оттийташ, волокита, формализм, бюрократизм лелаеш болча моттигашцара хоадамболлаш бола, машар боаца къовсам. ДукхагIа дIадовзийта, дукхагIа терко е наха эшарийн хетарийи. Юкъарчал доацаш, гIулакхаш хьашт долаш нахаца хьерча деза. Дош иштта оттаду парте. Иштта хила еза халкъа депутатий ерригача Советий — Лакхехьарчунгара юкъера поселкайнчарга кхачалца ерий — балха стиль.

ХIанз — вай экономика хьакъехьа. Белгтала астрономически цифраш юкъехкуала ваш, селлара йоккхий я тахан цун масштабаш. Керттерча производственни фондий мах цхьа триллион сомага дIакхьачаб. Хоржаминкаре хоржамашка кхачалца йолча юкъагIа къаман доход дукха хIама ца эшаш шин триллион, е ишаьл йолча хьалха дIаяхача юкъатIа хинначул 400 миллиард сом дукхагIа хиннай. Лоацца аьлча, вай экономика, Iилма а культура а санна, кердача лаккагIча мулашка яьннай. Цунах латт дIаяхача юкъагIара керттера итог.

ТIаьхха са а, шун депутат хиларах тарра, цунца дувзадении белгал ца даьккхача йиш яц, вай мохи экономически культурни дегIабоалабеча юкъе цу шерашка Бауманский хоржамий округа къахьегамхоша онда дакъа лаьца хилар. Столицерча къахьегамхой ерригача йоккхача отрядаца цхьана социалистически яхьа, коммунистически къахьегам бахьан долаш лоаттабеча къовсамa довкъошхой хьалхарча мугIарашка а этта болх уж.

(ДIахододар 2-ча оагIо тIа).

МОСКВА. КРЕМЛИ НОККХА КРЕМЛЕВСКИ ДВОРЕЦИ.

В. ЕГОРОВЕИ А. СТУЖИНЕН сурт. ТАСС фотохроника.

КЪАХЬЕГАМА СОВГIАТ

Дикача къахьегама толлашца наргъабаьккаб СССР Лакхехьарча Совета хоржамаш хулача денна «Грознефтегаз» мехкдаьттан газовни управлене коммунистически къахьегама коллектив яха сийлен цIи лелаеча шоллагIча цеха болхлой.

Духхьал февраль бетта 25 дийнахьа цеха коллективо кийч а дь мехкдаьтта чакхдоахарашта дIадехьад 5800 тонн стабильни доаца бензин, из хул февраль бетта планагIа лаьрхIачул 900 тонн дукхагIа. Башха-дика къахьегама толамаш доахаш я Брагунски компрессорни станцера инженер-технолог, коммунист Бакаиов Владимир керте латтача комсомольско-нагирхой бригада коллектив. Шоай новкъосташта хьоахам а телаш унхаза къахьегаш ба операторащ А. Громова, А. Горденова, машинисташ Ш. Дигаев, лаборантка Т. Солнышкина, кхыбараш.

Шоай къахьегама толамаш газовикаша хетаду СССР Лакхехьарча Совета хоржамаш хулача цIейна.

А. ТИЩЕНКО.

«РСФСР ЖИЛИЩНО-КОММУНАЛЬНИ БОАХАМА ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛО» ЯХА НАЬКХА ТIА ЙОАЛЛАЮ ЗНАК ТЕЛА ОТТАЯРА ХЬАКЪЕХЬАРА

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума УКАЗ

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиумо соцам бу:

1. РСФСР жилищно-коммунальни боахама заслуженни болхло яха сийлен цIи еннача наха тела «РСФСР жилищно-коммунальни боахама заслуженни болхло» яха наькха тIа йоаллаю знак оттае.

2. «РСФСР жилищно-коммунальни боахама заслуженни болхло яха наькха тIа йоаллаеча знака описани чIоагIъе (тIехь а йоагIа).

3. 1977 шера 18 мартерча РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума УказагIа чIоагIъяьча РСФСР жилищно-коммунальни боахама заслуженни болхло яхача сийлен цIера хьакъехьарча положене 4-гIа пункт укх тайпара дIаязъе:

«РСФСР жилищно-коммунальни боахама заслуженни болхло яха сийлен цIи еннача наха РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума грамотен оттаьча образецагIа йола «РСФСР жилищно-коммунальни боахама заслуженни болхло» яха наькха тIа йоаллаю знаки лу.

«РСФСР жилищно-коммунальни боахама заслуженни болхло» яха наькха тIа йоаллаю знак наькха аьтта оагIорахьа лелаю».

4. Ер Указ арадалалехьа РСФСР жилищно-коммунальни боахама заслуженни болхло яха сийлен цIи еннача наха а иштта «РСФСР жилищно-коммунальни боахама заслуженни болхло» яха наькха тIа йоаллаю знак телалга оттаде.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума председатель М. ЯСНОВ.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1979 шера 28 февраль.

«РСФСР ЖИЛИЩНО-КОММУНАЛЬНИ БОАХАМА ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛО» ЯХАЧА НАЬКХА ТIА ЙОАЛЛАЕЧА ЗНАКА ОПИСАНИ

«РСФСР жилищно-коммунальни боахама заслуженни болхло» яха наькха тIа йоаллаю знак хьаю нейзильберах, хIаьта хIара оагIув 15 мм йолча нийсача яхсабарга форма йолаш а я.

Яхсабарга дIа тIа чIоагIъяь я РСФСР жилищно-коммунальни боахама заслуженни болхло аьнна рельефни йоазув, троллейбус, дIаегIа баьццара гаьнаш, нах чубаха цIенош тIадола оксидированни нейзильберови накладка. Накладка дIа тIа ца кхоачаш дола дакъа баьде сигал беса сийна сир даьккха да. Знака оагIонаш, йоазув, цу тIа мел йоахка хIамаш полировкаяь я. Знака тIехьашкахьара оагIув шаьра къегаш йоацаш сира бос болаш а я.

Наькха тIа йоаллаю знак цунах дIатеосача гергача чIугаца дIахотт оагIонаш чу тIеIа йолча ннйса саьнаш долча нейзильберови колодках. Колодка лохерча йисте гIолла шувнаш долх. Колодка чухьнахьара оагIув шувнашта юкъе гIолла шин бос бола муарови лента доаллаш я, аьрда оагIорахьара дакъа 5 мм шера дола сийрда-сийна дари вок дакъа — 15 мм шера дола цIе дари (СССР паччахьалкхен байракха бар санна бос бар).

Колодкана тIехьашкахьа жаха боал наькха тIа йоаллаю знак берзкъагIа дIайоллаpгйолаш.

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь Х. НЕШКОВ.

КОТБАЬННАРАШТА — ЦIЕ БАЙРАКХАШ

1978 шера лелаьча Ерригсоюзнии Ерригроссийски социалистически яхье котбаьннарашта юкъе ба Грозненски района «Союзпромэкскавация» яхача треста Грозненски специализированни управлене, «Новосельский» сома-баьцадаарий совхоза, Шелковской района «Коминтерн» колхоза, «Шалинский» совхоза, Наурски района «Притеречный» совхоза, Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхоза къахьегамхой.

Укх деношка цу коллективашка хиннача торжественни собранешка совгIаташ дIаделар.

1978 шера план толаме кхоачашъяра тIехьа лелаьча Ерригсоюзни яхье котъяьннарг а лаьрхIа Грозненски района хьожаь КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела ЦIе байракх района вакилашка дIаелар КПСС ЦК членалла кандидата, парте Нохч-ГIалгIай обкома хьалхарча секретара А. В. Власова.

Шелковской района «Коминтерн» колхозе хиннача торжественни собране колхоза хьожаь КПСС ЦК, СССР Министрий Совета ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела ЦIе байракх дIаелар КПСС обкома секретара М. А. Дорохова.

«Союзпромэкскавация» яхача треста Грозненски специализированни управлене хиннача торжественни собране цу коллективана хьожаь КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела ЦIе байракх дIаелар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома шоллагIча секретара Л. Д. Магомадова.

Ачхой-Мартановски района «Новосельский» совхозе хиннача торжественни собране совхоза коллективана хьожаь КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК карара кара тела ЦIе байракх дIаелар КПСС обкома секретара Д. Г. Завгаева.

Наурски района «Притеречный» совхоза коллектива хьожаь РСФСР Министрий Советен, ВЦСПС-ен карара кара тела ЦIе байракх цига хиннача торжественни собране дIаелар КПСС обкома секретара М. О. Бузуртанова.

«Шалинский» совхоза коллектива хьожаь РСФСР Министрий Советен, ВЦСПС-ен карара кара тела ЦIе байракх дIаелар КПСС обкома бюро члена, облсовпрофа председатела О. С. Беляева.

Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхоза коллектива хьожаь РСФСР Министрий Советен, ВЦСПС-ен карара кара тела ЦIе байракх дIаелар парте Урус-Мартановски райкома хьалхарча секретара А. Д. Катерманова.

Торжественни собранешка хиннараша чIоагIа деташ гIоздаьнна болаш тIайийцар уж доккхий совгIаташ, кхы а хьинарегIа къахьега парте правительствон шоашта хьалхашка оттадаь декхараш толаме кхоачашде шоаш кийча бола хьахайкадир.

НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВА КЪАМАЬЛ

(Чаккхедоалар. Доладу 1-ча оагIо тIа).

Шоай сибат хувц вай Даьхен йоккхийча районашка. ХIанзале а мехка керттера доагора энергетически бала а хиина дIаэтта Малхбузен СибарегIе дIахо а шерра дегIайоаладеш я. БАМ билла болабаь вIалла дукха ха а яц аьнна хет, хIаьта цу наькъа кхоалагIча даькъе тIа хIанзале а балда поездаш леха йолаялийтай.

Узбекистанера Меца аре караерзаь линиай. Караерзаь йолаш латт «дута целина» — Кубана лохаленашкара гIорьяьнна хи аренаш. Дукхаьча хIамашта хIанзле а кердача суртехьа гуш я вай Нечерноземье. Поволжье хьеш я тешшаме ялат кхеде йиш хулийтаргйола зона.

Экономически прогрессага деха дог дац. КПСС ЦК мюльски (1978 ш.) Пленуме дIаьихха а белгал ма-даккхара, хIанзарчух тайпара бола, дукха продукташ тела юрта боахам ца хилча. Из дакъа дегIа а кхуллаш, гобаьккха дукха аграрни проблемаш къоастальй вай. Бахача наьха хIара сага сих доархIаш хаддаьза дукхагIа йоах юртбоахама продукци. Дикка толамаш даьхад ялат доаккхача. Тешшаме дегIанхад боамби кхебелга. КIеэнга хIамаш даьдаш хьайбай боахаме а. Белгалдоалаш дукхагIа доах дулх, шура, фуаш. Цхьабаьъда, чоалкаленаш кхы а йолаш я. Бахача наха эшача хьайбай продукташца бiзза кхоачам бец. Цудухьа къаьстта уйла тIайохийт вай из дакъа сихха дегIадоаладара. 1979 шера деккар оттадаьд дулх шозза дукхагIа даккха. Кхы кIезигагIа йоацаш цу темпашца ахь деза дIахо а. Соаьха хиннача КПСС ЦК мюльски ноябрьски Пленумашка белгалдир даьза даргдоаца гIулакхаш.

Экономика масса оагIорахьара дегIаяро дикка база хьалхьаь халкъа вахара боарам лакхбара. 1974—1978 шерашка духхьал халкъа хьал-торо тоаярга дIааьхийтай къаман доходаш цхе дакъах дукха совгIа-эшашагIа доацаш дiэ дакъа, вешта аьлча маIх ахк триллион сом. Из кхоалагIа дакъа хIана дац аьнна дукхагIа да уккал хьалхарча цхе шера дIаладаьхийтачул.

XXV съездо тIайица социальни программа йиза кхоачалъелга Iалаш а деш, парте дIахо йодача хана а эгара чIоагIагIа терхаш тIаухийтаргба советски наьха вахара хьал тоадара; къахьегамхой алапешк реальни доходаш лаккъяра, общественни фондаш дукхагIа хилийтара, чуIе цIенош хьалдера.

Белгалдаккха доагIа, бIарчача Советски Союза толамаш — уж хIара республикна толамаш а хилар. Аьлха цхьа факт йовзаергьа аз. Революци яьлалехьа хиннача ерригача Россе душ хинначул цхевза дукхагIа промышленни продукци лу Казахстано. Республика къахьегамхой берригача мехка къахьегамхойн вIашагIтехача интзниша мара могаргдацар Казахстан иштта лакха айе. Изза моргала мегаргда моллагIча кхьча республиках а. Иштта да ленински къаман политикех, советски халкъий доттагIалахи вошалахи хьакиммар.

Ма-дарра аьлча, вай экономически социальни политика итогий мах бича, хьадда ала йиш я, шун керттера накъ, новкъостий кертжархой, кхоачашдаьд аьнна. Цунца цхьана партешен правительствашен дага доагIа шун вож накъ а: советски наьха машарера къахьегам тешшаме лорабар. ХIаьта Малхбузехьа санна Малхбоале а мехка кхерамале чIоагIьара цо дIадехар кIезига руакъа а дац. Обороне вай дIадохийтар цунга вIелла дIадахийтанза даргдоацар мара дац. КIезигагIа а дац, бакъда, дукхагIа а дац. Эттача хьалага хьежжа да. ХIаьта советски наха из кхетадеш хиларах тешаш а ва со.

Кхетадеш да, халкъа боахамера хьал тоадеина да ала гIерташ со воацилга. КIезиге дац вай кхы а кхоачамбоацараш, къоастанзза проблемаш. Уж йийцар КПСС ЦК ноябрьски (1978 ш.) Пленуме, уж юхаюоца бедам бац са. Къаьстта дага доагIа сона цу тайпарча проблемех дукхагIа яраш кхоачашъяра никъ белха эффективности дикахи доккъярца вайна гуш хилар.

Дукха ха я из декхар керте экономически балха юкъамоттиге оттадаь. Амма, бакъда доагIа из шортта кхоачашдеш хилар. ХIаьта цу гIулакха новкъарлеш ераш алхха объективни хьалаш хинна ца Iеш иерце юстарара низаш а да. Планироване, боахама доал дара методашкара инерцеш, хила тарлу, эгара керттерча — боахама уйлаш ечара яраш а.

Дукха ха йиккай, даьхад вай дукха хIамаш эшача хьалашка, дахаш дерригача хIамашта хIана дац аьнна — металлаш доагорах, машинашта а оборудованена а геттара кIезига боараман долча. Цудухьа вай ерригa уйлаш хилийза даргдоацар дукхагIа арахецара, боахам цунца Iалашбара тIаьрзаь яр.

Тахан Советски Союзо хьаду дерригаш а хIана дац аьнна, продукце тайпаш шоззакхоазза, хIаьта массехазза а 15 — 20 шу хьалха деш хиначул дукхагIа. ХIаьта а цаI доацаш, шоллагIдар доацаш мийслу. ХIана? Алхха дукхагIа наха хIамаш эшаш хилар бахьан долаш хиина Iац из, из а ца доархIаш дита йиш яце а. Из да продукци дикагIа арахецара, арахийцачох эффективно а рационально а пайда эцара а боацаш из дукхагIа арахецара чIоагIагIа теркаш тIаухийташ оамал, ший тайпара традици хилар бахьан долаш а. Боахама масштабаш Iалаьмате йоккхий йолча хана из фактор къаьстта доархIам болаш малий. Цунах бiзза пайда эцаш хилча производства хIинзарча боарамагIа а дукха дикагIа мохк металлаца, доагорца, гIишлон материалашца, халкъа эшача товаршца Iалашбе торо хургьяр.

Лакхе нел аьннар ма-дарра доагIаш да юрта боахама а. Хьуакъам лакхлу, бакъда, коартолаш, баьцадаараш, сом, кхьиеттех алат а хIаьа а тоъал дукха доаду. ХIаьта юрта боахам — бахаццен кхачанцен мохк Iалашбе безаш йолча агропромышленни комплекса цхьа дакъа ма-дий. Укхаза толама бустам дикка дIаотта беза аьхха чубена хьувкъам этта ца Iеш, эгара хьалха кхага дIакхочачаьшдар а — тихай прилавкаш тIа, колхозий рынкашка, советски наьха истолаш тIа кхоачашдар. Из дерригача низех юххера хьахулаш дар да, хIаьта из керттердар дерхIа а деза.

КПСС ЦК тIехьарча Пленумо цудухьа еннай установка, — капиталовложенеш дIа-юха а нийсъеш юрто хьадеш дар метта лоаттаделга, транспортаца дIа-юха кхухьилга, дика чаккхдоахилга Iалашдара йола средствашк кхоачамашк дукхагIа хилийта. Из установка йиза кхоачалъе еза. Цу тайпара гIулакх вIаштIехьдаьккхача юрта боахама эффективность лакхлургхиларах, кхачан продукташца бахa иах Iалашбелга сихагIа тоалургхиларах тешаш ва со.

Лоаьца аьлча, новкъостий, дас санна дова деш, чIоагIа хьурмат деш ерригача вай торонехи рукъахи яьйда эцарал лоархIамегIа гIулакх дац хIана. Цу гIулакха кердача тайпара лелае йоагIа капитальни вложенеш политика, дукхача сферай техническ политика, долаш долча низалехи балха низа кхоачамехк дикагIа пайда эцар, ведомственни моттигашкарен тенденцеш дIадаьхар. Цу гIулакха дикка хувцамаш де доагIа планироване доал дара методашкен, хьокхамий системе а материальни стимулироване а. Мела чоалхане уж хувцамаш дале а уж дехаза вай даргдац.

Цу хьакъехьа къаьстта ала доагIа тахан, хIана аьлча, СССР Лакхехьарча Совета кердача состава, правительства, боахама центральни органий болх бе безаргба чIоагIагIа бехктохханеча хана — карара пятилетка чаккхйоаккхачен тIайоагIа пятилетка кийчъечен хана. ЦхьайттлагIча пятилетка плана йиза юкъе яха еза парте экономически политика, шийна чуоаа деза тIеххьарча хана экономически Iилма-технически дакъе карагIдаьккхараш, ерригa вай опыт.

Владимир Ильич Ленина чIоагIа лоархIам беш хиннаб Советий экономически балха. Кремлерча цун библиотеке йолаш я Моссовета исполкома балхах йола обзор. 1920 шера кхаь беттел ах бетте исполкомо 46 организацешка 8 экономически дош къоастадаьд, аьнна, кхадача моттиге Владимир Ильича цифраш а кIал гIолла жIаьна а тьекха йисте гIолла кхадьд: «укказа хьакхарчер метте тIехьаьзъяраш хила сазаш яр»[1].

Кердача Конституце шерьяй экономически дакъера Советий бокъонаш. Цу бокъонех пайда эца Iоцадала деза. Боахам хьаьбеча Советий дешагIа цхьанкена а къоастадургдоаца декхараш хилар бахьан долаш хIаьта а.

Хоаш да, тIеххьарча шерашка производства специализаци концентраци яра, отраслешта доал дара гIулакхаш чIоагIдара кIезига хIама даьдоацилга. Бакъда, цудухьа кхы а чIоагIагIа бе бела лакхехьарчен моттигашкартен Советашка, цар исполнительни органашка йоагIийоагIача территоре тIа экономически социальни дегIаахар комплексни Iалашдара беш бола болх. Алкха отраслевий территориальни гIулакхаш хьаькъалца вIашагIтардеш хила Iалашдулургда боахам эффективни лелабелга.

Вай советий, советски демократе ларде уйл Iалаьмате боккхa низ. Цох кхы а бIззагIа пайда эца беза йолаш йола резерваш хьагучаяра, кхоачамбоацарашта критика яра, хетараш вIаши ниейсдара, йоагIаш йола решенеш тIайiйяра. Экономически прогресс яра гIулакх де йиш йолаш а декхарийла йолаш а я советски демократи, хIаьта советски наьха бокъонахи парсIатонаши дIахо кхы а йизагIа Iалашъяра, социалистически демократи дIахо эргайоаккхаш тоаяра йола ларда материальни чIоагIале хиина а хиннай, йолаш а я экономически прогресс.

Вайна хьалхашка латта экономически декхараш кхоачашде деваш хиларо дIадех боахама ерригача мехкашка творчески никъ лоацилга, лакха бехктохкам, цIенхашта дисциплина хулга. Из доагIаш да боахама масса тайпарча кулгалхой балхага а. Из доагIа юкъарчал доацаш производство къахьегараш а. Станока тIа латтача, кхай тIа къахьегача е чертежни стола тIа болх беча хIаране хатта доагIа шийга дерригa даь дий-хьогI аз кхы а оесарегIен дикагIен къахьегара, материалашта кхоа бара, эехьа ха ца йохьйра, аьнна. Парте Централи Комитете, Лакхехьарча Совета Президиуме хьоухача письмошка, хормаший кампанешк йолча хана къахьегамхоша деча къамаьлашка диллача гуш да советски наха хIанзарча хьалашка вай мохк дегIабоалабаро йола цу даша лоархIам хьадда бовзилга.

Балла ерригача участника организованность тоадага, бехктохкам дисциплина чIоагIбелга — из хаьржархоша телача кертерча наказех цаI. Новкъостий, тIаькха вай мел доагIар де деза из наказ эара а доацаш боккъонца кхоачашдаь даникхара!

Пурам да сона хIанз дунен халкъашта юкъе латтача гIулакхех дувца.

Хьалха дIадаха СССР Лакхехьарча Совете даь хормамаш хиннача тIехьагIа чаккхдаьннача шерех дунен арене йоккхийн чоалханен событеш хиннa юкъ хиннай. Царех хиннад социализма мехкаш дIахо толамца дегIакхийла, къаманн социальни кортмукъале бахьан Африкан, Азен, Латински Американ халкъаша лоаттабьача къовсаме керда коталонаш лхийта, капиталa мехкашка къахьегамхоша лоаттабу классовни къовсам дикка айбаь, коммунистически болхлойн партей вIашагI цIа чIоагIъаь шераш.

Цунца цхьана цох хиннай империализма эгара реакционни дола низаш, герз хьадерами милитаристаши, «шийлача тIема «кутIахьбараш, царна чуйта с шоай лоIамагIа хьувзараш вIашагI а кхийтта кхохкам лаьгIбарак гера дIадаьккхари духьала, кортмукъален къовсама духьала шерра кампани лелаьъ юкъ в. Шоашта дагабахарца цар уттабеча «советски кхерамах» когтIортаргх а яцаш, цар дIадех тIа-тIа керда миллиардаш тIема гIулакхашта хьаьцалга, кхы а чIоагIагIа шоаш болча къахьегIча тайпара нах боабуш герза тайпаш хьаделга. Уж гIерт низаца халкъий кортмукъален болашаш дохаде, кхьча мехкий чурча гIулакхашта юкъалейха. Империализма цу тайпарча политикаца тIа-тIа чIоагIагIа хоттаьуш я Китай кулгалхой политика.

Боккха боацача лоалахарча мехка — социалистически Вьетнама — духьала цхьалха тайпара эхь доацаш гIаьрахой хьесапех тIалатаро дерригача дунен хьалхашка шоаш лелаеча великодержавни политика тайпача балхен агрессивни чулоацам ше марра дIабовзийтар Пекина доалдерашка. ХIанз массанена гуш да ма-дарра аьлча, из политика вай хана дерригача дунен тIарча машара эгара цIенхаштагIа бола кхерам хилар. ХIанз хьалха дIаюхха ца хиннача тайпара дика гуш да из политика миччa бесса даьца а хьаллуйцилта мел кхерамe да.

Советски халкъо, дерригача дунен тIарча машар безача халкъашца цхьана, дIадех Вьетнама духьалара китайски агресси хьем ца беш юхасоацалга, вьетнамски аьттан тIара гIаьрахой берригa бIу, тIеххьарча салтеччунга кхаччалца, арабоаккхалга. Вьетнамацаре вай доттагIал дукхача шерашкарча гIулакхашка техха да. ХIаьта тахан а вьетнамски халкъа хала сахьат тIаккхаьчача хана вай дерригаш цунца солидарни да. ХIаьта кхьаниха шен хила йиш йо лаш а вац: вай мехкаш вIаши дийзача доттагIалени вIаши гIулакхаш леладарен договора Советски Союза тешаме я. Вьетнама Социалистически Республика лоаттабу къовсам нийсо, сийлен гIулакх бахьан лелабеш ба. Цунна ба дерригача лаьттан тIара дог цIенен машар безаши бола нах. Цудухьа ла Вьетнама гIулакх дохалургдоацаш, агрессора дагалаттараш кхоачашхургдоацаш.

Цу кьале, новкъостий, вай парте Централни Комитето, Советски правительства шоай низ дIа мел кхоачар цу машаре, парсIатони прогрессаи низашца лоаттаду гIулакхаш дегIаккхувлара, агрессивни тIоларашта дагалатараш дохадара, дунен халкъашта юкъера кхохкам мелбелга чIоагIдаран вIоергдара, советски халкъа, вай союзникашта доттагIаштен машара хьале бела, къахьега тешшаме торонаш Iалашъя[йта].

Чаккхдаьннача шерий итогий лоархIам беш, вай дега лоIам хулаш белгалдаккха йиш йолаш да: парте XXIV, XXV съездий исторически документаш тIа белгалдаьча арахьарча гIулакхий практически дерригача лостамашка цIенхаштта толамаш даха аьттув баьшилга.

Вай эзман керттерча белгалонех цаI — из бIубенна, динамични социализма дуне дегIаухаш хилари дунен халкъашта юкъе латтача хьала цо ешш йола дика влияни айлуш хилари. Вьетнам вIашагIтохаро, Лаосе социалистически революци яьларо, социалистически демократен низаш Кампуче нотдаларо — из дуне кхы а шердаьд, низ болашагIен тайпа - тайпарен даьд.

Вежарашка мехкашца лоаттадеча бувзамашта вай эгара хьалхара терхам тIаухийт. Уж тIа-тIа кIоаргагIен тайп-тайпарен хулаш доагIа.

Цхьане шоллагIчун опыт Iемаеши караерзаьхи социалистически содружества мехкашка укх шерашка вачтахьалхе хьаьлеча, социалистически демократи дегIайоалаеча керда боккха тIа дIахьалхашнахьа баькхаб.

Экономически бувзамий даьхе дикка айбеннаб СЭВ лоархIам. Социализма мехкий къаманн боахамен декхараш кхоачашдеча лоархIаме инструмент хиннай цох. Ший 30 шу дизар СЭВ белгалдоаккх юрта болаш: цхьана хьаьлча массеха кердача проекташта кулгаш яздe кийчлуш ба, отталь йолаш латт кхы а шинь йIаьххача хана йола целевой программаш. Бернате гIулакхаш — из юбилей езьяра дикагIйола способ! Бакъда, гуш да кьыдар а: вIаши гIулакхаш леладара ерригa формаш ли хIана а тахна, творчески хьашаррен леха дезе кердадараш.

Вай хана адамаш эгара даьза даргдоаца, эгара саготагIа дола декхар да гера Iоаделга соцадеига, дунен ядерни тIом хилара бола кхерам дIабоаккхилга. Советски Союзо, социализма кхьча мехкаша санна, цуй тIехьа лоаттабеча къовсама низаш кходац.

ХIанзарча дунен халкъашта юкъерча вахаре Iалаьмате боккхача доархIаме хиннай вай мехкий машар чIоагIбара тIаерсаь йола коллективни инициативаш. Из ала доагIа, масала дукха ха йоацаш Москве хиначa Варшавски Договора организаце Политически консультативни комитета совещане тIаийцача дунен халкъашта юкъера климат тоаяра, герз дIадаккхара тIаерзаь йола массехи керда йоккха идея чулоацаш йолча Декларацех.

Цу планера эгара доккхагIа долча декхарех цаI — из, дуцалта а йоацаш, наступательни стратегически герза доалув оттадарах дола керда советско - американски договор оттадар. ХIанз хетаргахьа, гарга я ялх шора советIаза хана беш бола болх чакхбоала ха. Бакъда, вайна хетачоах, цхьадолча хIамашта дикагIа хила а тарлора договор. Дерригa а дац цу тIа дизза вай яхачоа тIадоагIаш. Амма из шиннa а оагIон хьашташ тернал а деш йола хьакъале компромисс я. БIарча хьайийача — из доккха а дика а гIулакх.

Цкъадале, нагахьа санна цунна кулгаш а ядаь, ратификаци а яь боккъонца низ а бенна дIадоладой кердача договоро торо хулийтаргьа массехи шера — дукхача лоархIамерча — хIамашта 1985 шерага кхаччалца — герзий эгара кхерамегIа а, маьха дезагIа а дола тайпаш дIахо Iоадара никъ бехка. ХIаьта договора тIа моттиг я нийсхоно шиина а оагIона цхьатарре кхерамале Iалашъярен принципа. Цу тIа а хоадам болаш ала йиш я: из кхоачашдаро Советски Союза кхерамзлелна, иштта ВIашагIхийттача Штатий кхерамзлелна а, цхьаккха а зе дергдац. Дерригa а, аргдар аз, шиина а оагIона пайда боалаш хург[дар].

Шоалагiа дале, договор чIогI а денна дIаоттар СССР инициативагIа йолаенна герза хьаделга сих дар юхаоаара процесс дIахо йодаш хилар хьахьокхаш дола хIама а хиина дIаоттаргда. Стратегически герзаш дIадахара хьалхарча ОСВ-1 яхача соглашенена тIеххьа хилар ОСВ-2, хIаьта, тIеххьаръяр чIоагIъеннальа дIаболалургба ОСВ-3 яра тIаберзабаь боах. Цун декхар да кхы а дIахо яхар, герзий керда тайпаш хьаделга юхатохар, герз дегIадара шиина а оагIоно доаув тохарал совгIа, шиина оагIоно герз кIезигделга Iалашдар.

Хетаргахьа, хIамарча договоро гIо де мег хIана лелаш йола кхыйола переговораш хьалхьоае а, — масала, ядерни герза тохамаш деза дизза дехкарах, массазара герзаш доккара доазув тохарах яраш, хIаьта иштта, вай догдоахаш да, — Централни Европера герзашцара низашк герзашк кIезигдарах йола переговораш а.

ТIеххьара а, кхоъагIа, — ОСВ-2 договор дара шеко йоацаш дика влияни ергъя дерригача дунен халкъашта юкъерча климата а. Кердача договора, из оттадаь даьлча, кулгаш яздерга, кетаргахьа, президент Картерн сой вIашагIхийттача хана, — догдоах аз, дукха ца гоаш. Оаха лерхI иштта советско - американски отношенеш дIахо дегIаадарах, разрядка чIоагIъярах, дунен машар чIоагIбарах дола массехи дош дувца.

Герз хьадар сихделга юхатохара дакъе кхыдола хувцамаш а да. ЧIоагIъенна химий бактериологически герза декхарахи тIема гIулакхашта даьрхIа Iамма Iотъьамаш делга соцадарахи [illegible].

Хоалуш чIоагIлуш латт ядерни герз доаржа ца дара режим. Цунна новкъостал ду Латински Америка дукхагIа дола мехкаш юкъе а доаши йола дунеп тIа эгара хьалхара ядерни герза доаца зона хьаиро а. ООН Генеральни Ассамблен хогальй ядерни герз доахача мехкашта кхерамзлен гарантеш яларах, из хIанз доацаш долча мехкий территореш тIа ядерни герзаш ца уиттадарах йола вай предложенеш, хIаьта иштта — из къаьстта лоархIаме а да — ядерни державаш тIакхийхай ядерни герз хьаделга дизза соцадарехи цун лапасаш кIезигъярахи йола переговораш йолаяра. Вайна из Iалаьмате лоархIаме гIулакх а хетт, цу тайпара переговораш йолае кийча а да.

ДIадахача шерашка хоалуш хувцаенна — хIаьта из дукхагIча даькъе СССР-и социализма кхыча мехкийн политика ю воздействи бахьан а да — Европера политически климат. Йоккха веха а хиина дIаэттай юкъараевропейски совещанен Хельсинке вIашагIкхийттача хана кулгаш ладаь цуй тIеххьара актин. Цига нийса белгалдаьдар кхохкам лаьгIбаларга долха керттера никъаш.

Европе хиина хувцамаш дукхача хIамаех гуш да. Кердача тайпара эттад Европа Малхбоалени Малхбузени мехкашта юкъера политически гIулакхаш. Дикка долаш дола хIама а хиина дIаэттад правительствашта юкъера контактани консультацеш, кулгалхоша вIаши ю визиташ — дог цIена массеш. Шердениад цхьан леладеча машарерча гIулакхий географи. Советски Союзацарча гIулакхашта хIанз иштта цунна юкъе яхай Португалии, Испании а. Во дегIаахац вай Турцецара отношенеш.

СтабильнегIа хулаш латт Европа мехкашта юкъера экономически бувзамаш. Вай, масала, тIеххьарча хана яьй йаьхача хаина йола экономически соглашенеш Финляндеца, Францеца, ФРГ, дукхача кхьча мехкашца. Шеко а йоацаш цу кIийлен тIа яха йиш йолаш я вай Италецара отношенеш а. Цу тайпара йола соглашенеш — уж Малхбоаленон Малхбузенон геттара эшача а шиина а оагIона пайдаеча а гIулакха цхьан шоай тайпара йола капиталовложенеш яр — дунен халкъашта юкъе машар лоаттабара чIоагIбари.

Шеко йоацаш, вай кIезига хеташ дац машар а халкъий кхерамале а чIоагIъярга бодача новкъа хьалхашка латто халонаш. Керттера декхар да хIанз кхохкам лохбара процессо тIема гIулакхаш а чулецар. Из къаьстта лоархIаме да НАТО блок Европера хьал кхы а чоалхане а деш, ший герз чуийна совдоаккхаш йоаллаш хилар бахьан долаш. Вай хIаьта континенте тIема гIулакха вIашдухьал латтара боарам лохбара де дезарий хьакъехьа барта даха гIерташ да, цо Европерча машара кийле чIоагIъергхилар дага а кхоабаш. Амма цу даьнъе, халахете а, хIанзарча хувцамаш кIезига да.

Хьаэцаргьа вай Венера переговораш. ОагIоний герзашцарча низий персонал — тIеххьара хулар кхехкадар а саннтаб а тIехьа — дархIара методий хьакъехьарча къовсамий ушала чу яхай уж хIаьп. Долча бесса аьлча, из духьал керттерча дешашка дилача оагIоний позицеш чIоагIа вIаши гартахача хана, договор ца де гIерташ долча Малхбузен мехкий тактика мара хIама дац. ФуннагIа дийцача а, Вероне юкъара тIема низий равновеси йолаш хилар факт я, кхьеттел моллагIча оагIон герзашцарча низий структура ший башхало йолаш яле а. Из хIама да дарде дувца дезар.

Социалистически мехкий предложенеш йовзаш я. Дагадохийтаргда аз, цу предложений гоне чу Советски Союза гIулакх дIадолададалара цхьан шера чухь Централни Европера 30 эзар сас тIема персонал а дикка дукха тIема техника а, эзар танк юкъе а йолаш, араяккха кийча хилар, нагахьа санна ВIашагIхийттача Штаташа цу районера шоай герзашцара низаш — цу тIа кIезигагIа а деш кIезигдой. Вай хьалха а санна цу предложенешта конструктивни жоп деларга хьежаш да.

ТIеххьарча хана тIа-тIа каст кастагIа хоамаш ух нига йолаш йолча передовой базироване средствашта Советски Союза тIахьождаь юкъерча радиусе лела ракетно-ядерни герз цу мехка кхы тIа а дIаийсдара раьза хулга хьадехаш Пентагоно ФРГ-на нисо беш хиларах. ФРГ-е цунна духьала йола сазаш хоза я йоах. Из кхетадеш а да: уж планаш вахаре чаккхъяхаро, нейтронни герза хьакъехьа американски воешиже до лерхIар чакхдаларо а санна. Европера кхохкам кхы а дегIаберга, герзашца кийчлуга кхы а сихдарга мара дутергдецар, цу тIа ФРГ-на лийна бола кхерам сихха боккха хиларга а дуташ.

ХIаьта Советски Союзах аьлча, из цкъа дIакхайкадаь Iеийлац герз алсамдаккхара а йоацаш ракетно-ядерни а кхыдола герз цхьанне дендизза шоллагIчо а деча ларда тIа декхара тIехьа ше йолга. Из доагIаш да Европерча юкъерча радиусе лелача герза а — кхетадеш ма-хиллара цига американски базаш хилар чоте а эцаш. Цу хьакъехьа вежарашка йолча социалистически пачхьалкхенашцара вай юкъаре позици дукха ха йоацаш цIаьхха а хьахьекхар Варшавски Договора юкъе дакъа лоачача мехкий московски Декларацех тIа.

Цхьаькха цхьа дош. ВIаши бола тешам чIоагIбара духьа Юкъарчаевропейски совещане дакъа лаьцараш болабеннаб йоагI-йоагIача районашка еча тIема маневрех вIаши хоамаш да, цига кхьча мехкашкара наблюдателаш хьевга.

Из практика хIанз шерьача мегаргьяр: маневрех баьца Iеш цу районе гоьна чу лоархIам болаш эскараш лелара а йоалийча тIема-формеда учешеех, нагахь санна кхьча мехкий — Юкъарчаевропейски совещане дакъалаьцарий хишта кхе уж еш хуле, хьалхагIе а хоам а беш.

Кхетадеш ма-хиллара, вай кийча да вIаши бола тешам чIоагIбара тIаерзаьча кхьча предложенешка хьажа а.

1976 шера Варшавски Договора мехкашц предложени йолийр Юкъарчаевропейски совещане дакъа лаьцача пачхьалкхенашта цхьанне шоллагIчоа духьала хьалхагIа ядерни герз доаккхаргдац, аьнна, декхар тIаэцара. Жоп луш Малхбузехьа чIоагIде болабелар цо дукхагIа аьттув хулийтаргбар кхы тайпа герзаш юкъе а доаладеш тIемаш де, яхаш. ТIаккха барт бе вай хьалхагIа ядерни а кхыдола а герзаш юкъедоаладергдац аьнна. Кхьча бесса аьлча, Юкъарчаевропейски совещане дакъа лаьцараш вIаши тIалаттаргбац аьнна пакта хьисапе договор де вай. Хетаргахьа из дизза доагIаш хургдар Хельсинке уйлаца.

ТIеххьарча шерашка кхы а гаргагIа хиннай колониальни ахколониальни Iазапах мукъадаьннача мехкий дукхагIчерцара вай отношенеш.

Къаман кортамукъалин социальни прогресси бахьан халкъаша лоаттабу къовсам хьаллацар — из СССР Конституце тIа дIачIоагIъяь йола вай арахьарча политика принцип. Из лерригIа вахаре чакхйоахаш я. Вай доккхал ду Советски Союзон социалистически содружества кхьча мехкашен, масала, Анголан Эфиопен халкъаша агрессена духьал, шоай кхоане мишта хургьа къоастаде шоай бокъо хилара тIехьа лоаттабьача къовсаме цIенча дег тIара даьча новкъосталах. Революционни Афганистанерча прогрессивни хувцамашка советски наха чу йоссаю солидарностех дег тIарча безамех уйлаш.

Вай хана лоархIаме белгало из Анголацара, Эфиопецара, Мозамбикацара, Афганистанацара доттагIалахи вIаши цхьана гIулакхаш леладарахи дола вай договораш. Уж кхычара духьала ерзаь тIема союзаш яц, колонеш яц, хIаьта уж да Iазапа эксплуатаци йоаца общество хьалъяра наькъ тIа баькиачарцарча доттагIалени вIаши цхьана гIулакхаш леладарен документаш.

Дунен политике яц вай партен Советски пачхьалкхенош нийсхоно, прогресса, машара гIулакх хьал ца лоацаш йола моттиг. Цу позицеш тIара хьеж вай вайна гаьнарча Никарагуа а лоалахарча Иране а кортмукъали демократи бахьан лоаттабеча къовсамга, Зимбабвен Намибен халкъаш расистски дукъа кIалхара дахара духьа, ЮАР-ера апартенда система дIаяккхара духьа лоаттабеча къовсамга. Цо къоастам беш да Гаргарча Малхбоалера проблемаш нийсача новкъа яхарцара вай гIулакхаш а. Укхаза, дунен кхьча районашка а санна, вай воашта гIойле лехаш, кхьча мехкий Iалама рузкъашта тIаккхувдаш. Вай чIоагIача машара тIехьа а да Iербий халкъий законни бокъоний, израильски агрессех хьаккиннараш дIадахара тIехьа, империалистически диктата, капитулянтски сделкашта Iербий вахара хьашташ доккарах духьала цар лоаттабеча къовсама оагIонгахьа да.

Къаьстта ала деза Иранерча халкъа, антиимпериалистически, къаман-кортамукъален революцех.

Халкъий машар, прогресси шоай лоIамагIа хилари дег тIара дезача массане а санна, вай къобалду деспотизм, мехках эксплуатаци еш йолча кхьча мехкий империализма чIоагIале луша базен ль дукъа кIал лоаттабара режим дIаьккха революци хотьялар. Кердача, революционни Ирана толамаш дахари хоалуш тоалари лов вайна. ХIаьта вайна хет Советски Союзен Иранен халкъашта юкъера дикача лоалахой отношенеш кердача хьалашка вIаши лархIара, бернатеча лоIамен чурча гIулакхашта вIаши чу ца гIертарен чIоагIача ларда тIа, бернате дегIаухаргьа аьнна.

Вай дIахо йодача хана а чIоагIдергда кортамукъала даьннача мехкашцара, дIа ца кхетара боламе дакъа лоацача пачхьалкхенашцара, кортамукъали шоай лоIамагIа хилари бахьан къовсам лоаттабеча халкъашцара доттагIали вIаши цхьана леладу гIулакхаш.

Новкъостий! Вай ерригa арахьара политика вай чакх а йоах, дIахо чакх а йоахаргья вежарашка йолча социалистически пачхьалкхенаца айхха цхьоагIо йолаш, Африка, Азе, Латински Америка шоай лоIамагIа, кортамукъа долча мехкаша хьаллацарах ког гIортилга еш, дунен капиталистически дакъа тIарча машар безача ерригача пачхьалкхенашца, общественни низашца вIаши цхьана гIулакхаш леладеш.

Вай тIаккхача гIертар — советски халкъа чIоагIа машари кхерамзлен, лаьттан тIарча ерригача пачхьалкхенашта юкъера чIоагIа машари машаре вIаши цхьана гIулакхаш леладари. ХIаьта цу де лерхIачунга кхачара вай кIаьд ца луш, низаши хьинари ца кходеш къовсам лоаттабергба.

* * *

ХIаьта, хетаргахьа, ер дар тахан са ала безам мел хилар.

Хормамашта хьалхара керта платформа КПСС ЦК Кхайкарал тIа, са новкъостий — Политбюро членийн членалла кандидатийн, КПСС ЦК секретарий, тахан аз даьча къамаьлашка йийцай. ХIаьта аз тIахьех шо, дерригa харжархой коммунистийн парте боацарийн блока кандидаташта тIехьа кхаж тасса.

Вай ленински парте политически никъ халкъо берригаш а раьза болеш, чIоагIа хьаллацар — дIахьалхашкахьа дахара тешаме ларда, отталь планаш вахаре кхоачашъергхиларах бола тешам. Уж вахаре кхоачашъергьа парте лоIамца, советски наьха къахьегамца — цар хьалторои иразе бахьан.

Юххера а пурам да сона шоана а СССР Лакхехьарча Совета са кандидатура оттальча а хьаллаьцача а массанена а из бокха, дукха а декхараш тIадохкаш бола тешам ца боабе со хьожаргхиларах тешам бала.

* * *

Новкъоста Л. И. Брежнева къамаьлага собране дакъа лоацараша чIоагIа уйла тIаккхийтай цкъа санна дукхаза а тIоараш детташ юха седадеши ладийгIар. Из чIоагIа хьаштдолаш тIаийцар вай мехка а дунен дукхача пачхьалкхений а миллионаш болча наха. Цун трансляци яьр централни телевидени «Интервидени», «Орбита», «Восток» яхача системашкен гIолла. Ерригсоюзни радио чу гIолла.

Новкъост Л. И. Брежнева харжархой вIашагIкхетаро къаьгга хьахьекхар партей халкъен йохаргIйоаца цхьоагIо, советски наха парте чурен арахьарен политика чIоагIа хьаллоацаш хилар. КПСС XXV съезда решенеш, иттлагIча пятилетка планаш кхоачашъе чIоагIа безам болаш уж хилар.

1). Кремлера В. И. Ленина библиотека, каталог, М., 1961, о. 375, 377.

Даим дег чу латт

БIаьшерашка цхьаккха боккъо йоацаш боадоне даьла, къе, миска даьха нохчий-гIалгIайн къамаш мукъадаьха сийрдача, гIозача наькъ тIа даьхад Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце. Кхьча къамашта нийсса елар цо вайна боккъонаш, паргIато, хьабийллар иразеча вахарга бода никъ. Хьадаьстар дашиан дийлка лаьтта бIаргаш. Кховзткъа совгIа шу даьннад цу хана дегIз. Цу юкъа масе оагIорахьара дикка дакъа лоацаш, Даьхе чIоагIъеш хьинаре къахьегаш хьадоагIа вай.

Октябрьски деношка къахьегамхой моастагIех майра латташ хилар гIалгIай. Наьха а халкъий а ираз бахьан долаш лира къовсам лоаттабир гIалгIаша Ленинна бIунца. Цу къовсаме дикка дакъа лаьцар Инаркъерча бахархоша а. Керда социалистически вахар хьакхоллар бахьанце эттача тIема цIера алана юкъе балар хилар дукхаза Инаркъерча наьха. Цхьан дийнахьа боабар КартоевгIар дан воIи — Вигали Къамбулати. Халкъа иразе вахар бахьан дIаделар шоай синош Саутиев Генардкъас, Мусостов Эсас, кхьча дукхача инаркъхоша. Картоев Вигал лоча хана, цун юхе висавар цин кIаьнк — Ботен Iалаудин. Фашистски гIаьрахоша вай Даьхенца тIом хьовбьча хьалхарча деношка шоай лоIамагIа тIем тIа вахар уж шаикхе а. ЦIаккха а дицлургдац Инаркъерча наха уж шоай къонгаш тIем тIа болхаш цар накае Картоева Малте Бабе аьнна къонахчалах дизза дола дешаш:

— Тахана дар мо дола зи Даьхенна тIаттача моастагIашта дукъала отта кхезадар аз цо. Шоай дан воккхагIа вола вошев санна майрра латаш хилаьаш фашистски гIаьрахех. Деха тIехьашка даргдале, доастама гIудакхаш оаш шоашпара бIаргадайтаргдале аз хьенха накха хьарам хилба шоана! ГIокъмоа хоастагIа вохавий, котало а яьнкхе цIи а дерза, са хьамсара къонгаш! Никъ дика хилба шув, шун во магулда сова! Вай бакъда хIаьта бакъволчунгахьа массаза котало а хиннай. МоастагIа эшаве кийла шун!

Бакъда, кхаверзаннар цун уж шин воI а. Майрра латаш, фашистски гIаьрахой дукха боабаь шоай синош дIаделар цар. Дукха бо иштта цу тIем тIа Даьхен сий лорадеш, шоаш Даьхен къонгаш болга дIахойташ байна а котало лоьккха цIабаьхка а нах тха юрта. Оаха цар сий а ду, уж лархIа а лоархI, хIана аьлча, цар шоай вахар дIаделар, из лара къовсам цар фашисташца лоаттабеш уж бохабар бахьан долаш хьахиннад тахана вай гIоза вахар а.

Боккъадар аьлча, настоста хул со тхоай юрта — Инаркъе. ХIара цигача массаза нийслу цецвуал со сай юртхой толденачa вахарах.

Доккхий корпусашкех дахь цIенош да наьха, даа, мала да, тIабувха эшаш бола гIирс а ба, тIаха машинаш я, сомий бешаш я. ФуннагIа эца тикаш, бераьша деша дагIа школаш я, бойх бе, салаIа, могаш тоне бокъонаш я. Дийца вартвоацаш дукха я советски наьха бокъонаш. Цудухьа лертIа кхоачашде деза вайх хIаране шоай гражданска декхар. Из кхы цIаьхказа а белгалдаккха лоа кхоана СССР Лакхехьарча Совете хормамаш чаккхдахарца духьаденна.

Сай я, сай дезала а, сай юртахой а цIерагIа дег тIара доагIа доккха баркал оал аз партена. Советски правительствана вай хоза тахане, гIоза кхоане бахьан долаш машар лорабеш цар къовсам лоаттабеш хиларах.

К. АРСАМАКОВ,
къахьегама ветеран.

ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ— ДУКХАГIА

Республика колхозашкеи совхозашкеи чаккхйоахаш латт дулха производство алсамъяккхара, доахан чуоттадаь кхоабаша даьгIенашка доажадеш а дорстаделга Iалаш дара тIаерзаьа мероприятеш. Цу даькъе дика толамаш даьхад Шелковской района боахамаша. 1978 шера цу района боахамаша паччахьалкхенна дIаденнача доахана юкъера дозал 332 килограмм яр, республике эгара лакхагIа бола хьокхам ба из.

Цу районо дIачутийнача дерригача доахана юкъе 88 процент даьрстаи онден дар. Ерригача района 1978 шера дIаденнад 400 килограмм дозал дола 415 къона бежан, цхьан бежана юкъера дозал 436 килограмм йолча, ерригача районо дIачуденнача нагийча доахах 13 процент хул царех. Лакха дозал долаш дар дIачуденна кагий доахан: «Коммунизмага бода никъ» яхача колхозе юкъера дозал 481 килограмм а йолаш дола 142 зIамига бежан, «ЦIе ахархо» — юкъера дозал 486 килограмм йола 129 бежан, «Червленский» — юкъера дозал 440 килограмм йола 95 бежан.

Цунца цхьана доахан чуоттадаь а даьгIенашка доажадеш а дорстадар вIаштIехьдоаккхача цIенхашттара кхоачам боацараш да республике.

Лоха хул доахан кхоабача тIаккхета дулх Ачхой-Мартана, Ведана, Наьсарен, Советски, Сунженски, Урус-Мартана районий дукхача боахамашка. Лоха дозал дола онда доаца доахан дIачутеларо яхаш дулха ресурсаш.

Геттара во вIаштIехьдаьккхад чуоттадаь доахан кхоабилга «Скотопрома» чуйоагIача «Гвардейский», «Красноармейский», «Алхан-чуртский» совхозашка. Ерригa объединени хьайбача 1978 шера йола хьайбашта дулх тIаккхетийтара план кхоачашъелга Iалашдаьдац.

Халкъа кандидатех дола дувцараш

ДУККХАНЕША СИЙ ДУ ЦУН

Школе дийша а баьнна тІехьара экзамен дІаяхуш бар Самойленко Александри цун воккъостийи. Итт шера бийтта гургал уж вахара довкъа боахаш тІехьара тохаш бар кхоана. ХІаьта а дагаух школе дешаш хинна шераш, саькърдаме, безаме дІейнна ха, шоай хьехархой.

«Мала хилча бакъахьа ва» яхача тематиках йола сайре хилар дукха ха йоаццаш школе. Цу хаттара хийцца жоп дала йиш йолаш хьалхагІа а шийй кургйола професси белгалъяьккха вар Александр. Цудухьа «Мала хилча бакъахьа ва» яхача хаттара жоп а луш дІаяздир цо электрик хургва аьнна.

Цхьа бахьан доацаш дацар из а. Аьнна сааргаца лелаш йола ток яр из тІаьхьаш хинвар. ЗІамига волча хана дена езаендаяр Александра из професси. Шийй нийсьлия начинулаш йолча хана даьттен гази йоаха оператор волча шийй даьца Иван Александровичца промыслашка водаш гора из кхаст-нахста.

Хьажал, оалар цун даьца болх бечa пхьабочар шийй воІа мехкадьттахочун гоьвал дІаІомае гІерт Иван. Цхьабакъда, берашка кхийна зІамига сага Александр ха гІийртар станокаш-качалкаш кхестаеш бова «низ» бар. Мехкадьттен гази йоахачара деррига а хІана дац аьнна, тоха низаца механизаци автоматизаци яь балхаш дар.

Юкъера школа чаккхьйаьххачул тІехьагІа дукха ха йоаккхазар Самойленко Александра ми чахьа белха гІоргва яхаш йола уйла ец. «Сунжанефть» НГДУ электрооборудованей электроснабжене прокатно-ремонтни участке балха дІаоттара йола заявлени дІасадр цо цу предприяте кулгалхошка. Дукха хьамаьл дер участка кулгалхочо зІамигача саго наралоаццаш йолча говзалах, из хилеи чоалханаш професси хиларах, дог а ца эккхаш болх бар ловш цо де дезарех даьца. Дукхьашка къахьегама ниьть дІаболабеча зІамигача сага ше каралоаццаш бола болх чІоагІа безабенийта гучадоьлар участка кулгалхочоа.

Электрикалла Самойленко Александр хьаьцара со дукхьала вац аьнна, участка кулгалхочо ядаь кулг тІадола заявлени а хьаш ше волча вурийта шу далаьза вола зІамига саг чувааьча цацаьлар «Сунжанефть» НГДУ начальника Коршаков Димитрий Григорьевич.

— Дукхьашка хьай къахьегама нике дІа а болабеш Іа каралоаццаш бар хала болх болга хой-теш хьона? — хаьттар цо цунга. — Транспорт я е яц аьнна доаццаш, мичча хана а моллагІа электрооборудовани ехача цига сиха тІехьча везаш вар хьо ва хьона, — аьлар цо.

— Иа деррига а сона хоаш да, — аьлар Александра, — сайна езаш йола балха говзал аз хьалехай.

ШоллагІча разряда электрик волаш дІаболабир Самойленкос шийй къахьегама никъ. Къахьега волавенна дукха ха ялалехьа балха тІа белгалваьлар из. Польшера керда оборудовани кхаьчар ва болх беш волча участке. Из чІоагІа чоалхане оборудовани яр. Предприяте кулгалхоша дика кхетадеш дар из вІашагІйолалара тІехдика кхетеш вола говзанча хила везаг.

Дукха ца яьккхар Александра цу оборудованега хьожаш, цуна гоакхьа хьувзаш. ХІара саьргага чІоагІа тераш еш хьожаш, саьргашта юкъера бувзамаш малагІаш да техкар. Сайрийна балхара чувча дукха саьхьташ доахар

оборудоване схемаш, инструкцеш Іомаеш. Из вІашагІйолла кхетадца волча хана сатийна Іанзар из.

— Хургдола хьайла бІенара доагІашехьа Іаьха, — аьнна кхаа даьнихар Александрех оборудовани болх бе дІайолалийтачул тІехьагІа цун хьехамчо Сергеев Василий Кирилловича. Дукха ха ялалехьа электрика кхоалагІа разряд елар Самойленкона.

Ишта къахьегаш вола из Советски Эскаре гІулакх де вода. Цига а шийна тІадилла декхар дика дизза кхоачадеш, ноанхьосташца Іимерва волаш, бІухочун специальностех дика кхеташ волча Александрех хул тІемаш политически нийчон отличник. Эскаре гІулакх деш волаш дукха юкъ ялалехьа, дика кхеташ луш ва хьалхкеварах цун даьнен хаинен баркал оалаш наьхат дера чистера.

Дукха шераш дІанхад цу хана денз. Дукха хуьцадаьш хиннад Александре вахаре. Цун вахаре ийтара бочагІа а Александра цІеннха дицхургдоацаш а шу хилар 1975 шерах. Цу шера хьамсарча парте мугІарашка дІаеийтар из. Самойленкос дика кхетадора цу сий долча цІерe шийна кхы а боккхагІа бехктокхам тІабожабелга. Хьамсарча парте уйлан — са уйлаш, парте со тІаьхьах кхы а дукхагІа къахьега, юкъарча балха тІа хьинарегІа догІа лаьц, новкъостaшта хьожаш тела, йоахар цун дего.

Дукхьала дика къахьегарал соагІа, кхача организацешта а гІо деш хул электрик. Из го йоаш я райондаш больницерча, котельнерча, тубдиспансерерча тоаьга хьожаш, тоха дерача нуьг тохаш, иштаьш дола гІо-новкъостал деш. Боккхача безамца хьоахаху Александр Сунженски электросетий начальника Дашкевич Николая. Ах байна янне дал а, кийча ва Александр шийга кхайнача новкъостала оаргагІвала, — йоах Дашкевич Николая. — Цхьайола моттигаш нийслу насосни станце электродвигатель болх ца беш сеце. Классни специалист волча сага мара вІашагІехьдалац ишта чоалхане бола болх бе. ХІаьта Александра цІаниха а ах аьнаьдац доалахарча организацешна шийна тІадеш гІулакх дергдац аьнна, яхаш луш цунах новкъосташа. Цудухьа массане а баркал оалаш лоархІаш ва из.

Заманулера Серноводске кхачалца а Самойленко хьожаш, цо Іунал деш йола электропередачай линия. Къаьстта хала да лаьттах доахача электросаьргашта Іана замалахь Іунал де. ГІор яь хиларца дувоеденна электролинии тоачча хала ух хедаш, мехкадьттен гази йоахачара установкаш болх ца беш сецаш, пачхалкъенна доккха зе хулаш йола моттигаш дукха нийслора. Из кхоачамбоацар дІадаккхара хаддаза уйла еш хуьар Александр. Ишта уйла еш волча цуна корабир из кхоачамбоацар дІадаккхара никъ. Воккха пайда луш йола рационализаторски предложени производствана юкъейоаллийр цо.

Шийй болх цІенен дикаш лелабарал соагІа, района юкъарча вахаре а дикаш дакъа лоац социалистически яхье хаддаьза хьалха латташ волча Александра. ХІанз йоалагІа церна ва из Карабулакски поселкови Совета депутаталла. Харжархоша тІадиьхна декхараш дикаш кхоачашдер шийй кертера декхар лоархІ депутата. Из гІулакх дац ца луш, наьха хьинташ земогта дикагІа кхоачашдера шийй низ кхоачар ду цо. Ше коммунист хиларах тарра, партийни балха тІа а хашаре дакъа лоац. Районни партийни организаце ревизионни комиссе члена декхараш а дика кхоачашду Александра. Цу балха тІа шийна тІадилла гІулакх цо цІена кхоачаш ца деш цІаниха а шийх бехк баккхийта бац. Ишта вола Самойленко Александр Иванович оттаваь СССР Лаьрхехьарча Совета депутаталла харжа кандидаталла. Кхоана ДІаьхен дикагІолча къоагех цаІ волча цунна тІехьа цхьаьне сацаш, массане а кхаш тоссаргхиларех дог тийша хила ветарева.

А. САГОВ,
тха соб. корр.

СУРТА ТІА: электрик А. Самойленко.

Н. ПЛИЕВА сурт.

ЭГГАРА ХЬААХАРЧА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ДОГОВОРА 50 ШУ ДИЗАРГА

Шовзтта итт шу хьалха, 1929 шера 5 марта, «Правда» тІа кепатеха хинна «Красный выборжец» яхача Ленинградски завода коллективо массаа еррагача предприятей болхлоша продукцеца дІадоадар къахьегара социалистически яхь йоархе ух тІаьхьтедо дац аьнна Кхайкарал. Ишта яхьа денар предприяте къахьегамхоша кепатеха вразьмера В. И. Ленина «Мишта вІаштІехьъеьнне оаза яхь?» яхача статьяна.

1929 шера 15 марта заводе эггара хьалха яхье хьаьхьна доаца договора йоа куьлгех дадир коммуниста М. Е. Путина бригадо.

Красновыборгский йоаханча тІехьено дІано хьу хьаьнарча пятилетка турлалий традицеш. «Красный выборжец» яхача производственни объединене 1978 шерарча ЕррегІсоюзни социалистически яхья итогех КПСС ЦК, СССР Министрий Совета, ВЦСПС, ВЛКСМ ЦК кара кара тела ЦІе байракх шечай, 1979 шера металлургашка кхы а доккхагІа социалистически декхараш тІаийцад.

Планал соагІа бос болча металлий 1600 тонн проект арахецам кхы тІа массаш майшен сома продукцеш ма аьлла кхаьм лаьраІад.

«Красный выборжец» яхача объединене цхьамка традици хинна дІаэттад М. Е. Путина цІерагІа карара кара тела приз яккха бокъо йоаккхеш яхь лелаега. Ах шера цхьа лу из дикагІбарех а дикагІбарешта. ХІанз из приз лаьмо коммунист А. А. Дубнов керте ааттача присовоенный бригаде.

Суртш тІа: 1) В. И. Ленина «Мишта вІаштІехьъяьнне оаза яхь?» яха статья тІайолча «Правда» газетан коммуниста М. Е. Путина бригада социалистически яхья хьаьхьарча договорах фотоколии;

2) предприята тІехан къахьегамен сийлен музей. «Красный выборжец» яхача объединене ветеран, М. Е. Путина дІадоладаь дика гІулакх эггара хьалха хьахьаьцарех вола болало, коммунист Антон Викторович Соловьев № 43 йолча ПТУ дешархошца экскурси еш ва;

3) объединене трубопрессова цех. Уггаре 1929 шера кулгаш яьддь махка эггара хьалхарча социалистически яхья договора.

М. САДАБАНА суртош.
ТАСС фотохроника.

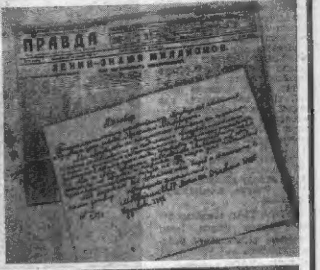

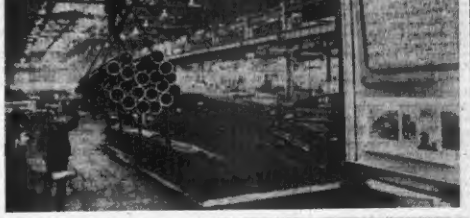

Хоржамашта накъадолхаш

ДЕРРИГАНЕ А УЙЛА ЯЬЙ

ТІера а чура а хоза лостам болаш кийчъяьй тха юртарча клубе участкови хоржамий комисси а агитпункт а чуйола помещенеш. Харжархой салоІам, цар хьашташ, дІадехараш кхоачашдера мел ашар долаш да укказа

Дукха ха я тха агитпункте тІатІоагІдаь агитатораш юрта балхача наха юкъе массово-кхетама болх беш бола. Цар шерра дІадовлийтад «СССР Лаьрхехьарча Совете хоржамаш дарах» дола Закон, СССР керда Конституци, вай хоржамий система башхалонаш, депутаталла болча кандидатий биографеш.

ХІанз хоржамаш дара тІехьара кийчо ех да тхо. 4 марта коммунистийи партe беспартийни блока кандидаташта тІехьа кхаж тоссаргба тха юртарча 1800 харжархочо, царна юкъе дукха ба из бокъо уйх шера дукхьашка кхаьчараш а.

Харжархой списокаш шоай ханнахьа оттаеш а цул тІехьагІа царга цІаьхха хьожаш а хиннад тхо. Уж наха тургйолча моттиге хьалтехай. Хоржамаш дечa юкъа баь массово - кхетама а организационни а болх вІашІехьбаккхара тха керттера низ а хинна дІаттар «Ингушский» совхоза. СоагІачарча № 10 йолча юкъерчен бархІ шерарчен школай идеологически актив, хьалхалатта болхлой.

Ишта белгалбаьккхаб къабаларца е цамогаш хиларца кхаж тесса хоржамий участке хьабахка могаргдоаца нах. Царга шоай декхар кхоачашдайтара мел эшар Іелашдала оаха.

Тхоашта хьалхашка латта уж деррига гІулакхаш кортa болашa ханнахьа чакхдахийтар дукха коммиссе членашта юкъе декхараш дІадекъад.

Кхаж тесса хьавоагІача хІара сагага къайлагІен шийй доІамагІен из декхар кхоачашдайтара мел эша хьалаш кийчдаьд. Къаьстта набнаш, кхажамаш чутесса цига чулоаттаю а хІаьта цамогаш болча дІаьоргйола а лайкаш кийчъяьй, кхоачам болаш бюллетенаш йолаш я.

Тхо дог тийша да 4 марта шоай ханнахьа хоржамий участке хьа а баьхна, масса ва а цхьа барт-цхьоагІо йола наш, тха харжархоша кхаж тоссаргхиларах.

Х. КОРИГОВ,
Малгобекски района № 46 йолча СоагІачарча хоржамий участкови комиссе председатель.

●

КПСС Центральни Комитета вай мехкарча беррагача харжархошка, граждански дахьча Кхайкарала жоп а луш, СССР Лаьрхехьарча Совета [illegible] марта хулача хоржамашта сийлеца накъабоагІа Грозненски района «Советская Россия» яхача колхоза хьайбаш леладераш. Къаьстта [illegible] доах цу боахама цхьоалагІча ферма коллективо. ДІабахача январь бетта план 500 центнер йолча, цар дІаелла 571 центнер шура, дийнахьен бусe хІара ІаттагІара 6—7 килограм шура йоаккх. План 50 центнер йолча, дІаденнад 104 центнер дулх.

Доккхий декхараш тІаийцад пятилетка диълагІча шера колхоза хьайбаш лелаераш. Пхьаьне пачхалкъенга йоаккха ше шура 980 тонн йолча, цар декхар тІаийцад 1010 тонн шура дІала. ДукхагІйолча доьрашка хІара беттача ІаттагІара 2500—3000 килограмм шура яккха доп денад, план 2050 килограмм йолча.

Ферма болхлоашта юкъе социалистически яхье хьалха латт доярхаш Эйзерханова Малкан, Узиева Хадишт, Индербиева Зулай, иштта кхыбараш.

Хоржамашта кийчо еча дика новкъостал деш хьабоагІа агитатораш Алмазов Султан, Дибаранова Зина, кхыбараш.

Дика кийчъяьй ферме цІе уголок. Укхаза болхлошта дешa керда газеташ, журналаш да, хьажа телевизор, ладугІа радиоприемник, хоржамий Положенех дола литература да. ЛаьрхкІача стенда тІа да хІара доярка тІаийца социалистически декхараш. Барт болаш коллектив я ферме къахьегар.

О. ШАДИЕВ.

Политически экономически дешара системе

ДЕШАРА ЛОАРХІАМ ЛАКХ А БЕШ

Ветта шозза, оршотта дийнахьа, экономически школе дешаш бола ладувгІархой шоай занятешка № 11 йолча тика заведующе кабинете вІашагІкхет. Цу тика заведующи Масаев Умар Джамулович пропагандист ва. Укх шера ладувгІархоша школе Іомаю «ДегІаенача социализма Конституци» яха тема.

Занятешта эшаш мах йола гойтара пособеш, литература долаш да. Берригаш раьза болаш, балха бар аьнна тІехьа ца боалаш, шоай ханнахьа деша хьаухаш дика чакхьовл занятеш.

Пропагандист У. Д. Масаев ладувгІараша кхетадергдолаш, лерттердар хьалоржаш кийчлу хІара аргІан занятена.

Шийй идейно - политически боарам лакхбеш массаза дешаш, кердадар лоаш ва Умар Джамулович. Из дешаш ва марксизма-ленинизма сайрийнарча университете, оттаьь я пропагандиста шийй творчески план. Цу плана юкъедолха кертера декхараш да школа ладувгІархой политически общественни боарам лакхбар.

— Укх коллективе со болх беш пропагандиста декхараш кхоачашдеш вола дукха ха яц, — йоах пропагандиста Умар Джамуловича. — Цудухьа хІаране оамал йоаза, из дешарах саьна, шийй балха а тІа мишта ва йоалаш ва тахка, хІаьта цунга гІолла кхетам лурга пайданегІа хургдолча тайпара вІаштІехьдаккха гІерт со. ТІаккха цу гІулакхо торо хулийт дешар вахарца айхха дувзаш лелайта а.

З. ИВАЩЕНКО,
«Грознефтеоргсинтез» производственни объединене политически просвещене кабинета заведующи.

ХЬАЛХАРЧА ТОЛАМАША

ИттлагІча пятилетка кхоалагІа шу дикача къахьегама толамашца чакх а даьккха дикa дІадоладаьд ер шу «Малгобекнефть» НГДУ мехкадьттен гази йоахача кхоалагІча цеха коллективо. Укх шера тІанийца декхараш толамца кхоачашдара бокъонца анализ е еза дІадахача шера даьхача къахьегама толамий?

Мишта чакхдаьккхар теш дІадаха шу тха коллективо? Мехкадьтта даккхара шера план ханал хьалха кхоачаш а яь, заданел соагІа даьккхар 4 эзар тарга тонн мехкадьтта. Уж толамаш доахача дизза дакъа лаьцад предприяте рационализатораша. Цар кийчъа я производствана юкъейиххьача рационализаторски предложенеша шера итт эзар тарга сом пайда бир. Іилман-техническе информацера кердадараш производствана юкъедоаладарах хинна пайда 8,5 эзар сом да. Кхоабеш материалаш дІааххийтарах, оборудованеш чурча торонеш бизза пайда ийбарах 26,8 эзар сом пайда бир.

Уж толамаш кхы а дикагІа хила йишйолаш дар, нагахьа санна деррига кхоачамех бизза пайда ийца баларе. Планал соагІа 4 эзар соагІа тонн мехкадьтта даьккха дала а, цхьайола геолого-технически мероприятеш ма-хеттара чакхъяьхац. Бизза пайда ийца бац мехкадьтта тІоанашка Іы чу а ухийташ «Іаьржа дошув» даккхара даькъе. Дукха моттигаш нийслу электрически ток ца хилар бахьан долаш паронагнетательни скважинаш болх ца беш сецаеш.

Тха къаьнача фонда скважинашта капитальни ремонт ира цхьа бригада мара яц тха, цун низ кхачац ерригача къаьнача скважинашта ханнахьен е йоагІача боссен ремонт е, из бахьан долаш болх ца беш латташ хуя скважинаш.

Уж а кхыдола а кхоачамбоацараш укх шера ца нийсдалийтара тхоай деррига низаш оарцагІдаха лаьрхІад оаха. ЦІендаь лакхе белгалдаьха кхоачамбоацараш дІадахара бокхха бехктокхам тІалетт электроцехан связьжинашта капитальни лаьттан кІаьен ремонт еча цехан коллективашта. Из дика кхета а деш цу гІулакхa оарцагІъяьнний уж коллективаш.

Мехкадьттен гази йоахача № 3 йолча тха цеха коллективо доккхий декхараш тІаийцад 1979 шера. Уж доккхий да, цхьабакъда, кхоачашдулургдолаш я да. Мехкадьтта кІезигаьш латтача хьалашка, керда скважинаш а ця мехкадьтта тІаккхетийтарга дог доахнга доаццашехьа, совхка даьккхар мисcел «Іаьржа дошув» даккха дезаш да тхо. Мехкадьттахошта, къаьстта МагІалбинерча мехкадьтта доахараш та халагІйола ха я Іаьна зама. Из хила ма доархІ оаха объекташта тІадолхаш накъаш ца хилар бахьан, накъашка ца хилар, электрически ток йоацаш моттигаш нийслу цела оттарца дувзаденна, цунца дувзаденна болх ца беш хул нефтепроводаш, замерни установкаш, кхыраш. Уж моттигаш нийслушехьа толамца кхоачашйир оаха дІабахача январь бетта мехкадьтта даккхара пачхалкъен план. Цо къаьта хьаьхьонх соахкарчул дикагІа къахьегарa йолча уйланца тха мехкадьттахой болх беш хилар.

Тха мехкадьттен гази йоахача управленерча хІара мехкадьттахочун шийшийй социалистически декхараш да. Уж толамца кхоачаш тІехкхоачаш дара. СССР Лаьрхехьарча Совета хоржамашта сийлеца накъабахара хьинар айденна къахьегаш ба уж.

Къаьстта дика къа а хьегаш хаддаза социалистически яхье хьалха латташ хиларца белгалбаьнна ба мехкадьттахой И. Ф. Киселев вежарий Безутлоевгар ВасилийИ Николайн, Г. С. Шишов, П. В. Бабенко, Л. Сисева, А. В. Калинников, кхы дукхабараш а. Тха коллективо доалача толамашта юкъе дизза дакъа лоац цар.

М. БАЛАЕВ,
«Малгобекнефть» НГДУ мехкадьттен гази йоахача цеха начальник.

ШАЬЛАРА ЯЗДУ

Хьалха я Исраилова

КПСС XX съезда цІерагІча совхоза къахьегамхоша дика толамаш доахаш чакхдиьлар пятилетка кхоалагІа шу. Гурахьа дІадувча ялтийн печаре свеклайн дика хьувкъам кхебир совхоза болхлоша. ТІехкхоачашйир пачхахьалкхенга кІан мерза оалаши доахара план. Къахьегача ЦІеча Вайранка орден лелаечa механизатора Л. Димиуева, механизаторий А. Эльдарова, С. Аюбова, Х. Эрсиева, дукхача кхыгар дакъа доала цу толамех.

КПСС ЦК июльски ноябрьски (1978 ш.) Пленумий решенешта гІулакхаца жоп а луш, тха боахама къахьегамхоша пятилетка диълагІча шера доккхий декхараш тІаийцад. Юкъера лаьрхІача планагІа 26 центнер мара йоацача хІара гектара тІера 28 центнер ва бола ялати, планагІа 30 центнер йолча — 40 центнер фуаль хьа хьаьккІаши чуаца лаьрхІад оаха.

Укх шера пачхахьалкхенга доала лаьрхІад 1358 тонн ялати 11400 тонн шекара свеклаш. Уж цифраш дукха кланаи лакхагІа я.

Шоаш тІаийца социалистически декхараш дизза кхоачашде гІерташ бола кхаш лeладераш тхинаре къахьегаш ба укх деношка. Чакхдоалаш латт гурахьа дІадувча ялтаешта минеральни подкормка елта. 950 гектарах бархІ бІаьненна подкормка яь яьннай. Цу балха социалистически яхье хьалха латт йоаккха опыт йола механизатораш Ю. Муслеиев Х. Хадиеви. Царех хІаране норма 17 гектар мара йоацача 25 гектарага кхоачаш долта кхай тІа минеральни удобренеш тоас.

Шоай болх беш ба оахам кийчдераш а. ХІара дийнахьа заданеш 130—140 процент кхоачаш а еш, зэбь оахаш боалх М. Ильясов, Х. Эрсиев, Ала денаш да, цар беча балха дикал лакха йолга.

Техника кийчъеш ба ремонтникаш а. Гурахьен Іайн тоае езаш хинна трактораш кийчон мугІаре дІаоттальй. ТоаьІй селкаш, культиваторaш, маьшеш, кхыйола инвентарь.

Юртбоахама машинаш бІаьстан балхашта кийчъеча хьинаре дакъа лоацаш я И. Асхабов керте латта звено. Къаьстта белгалбаккха богІа товара Х. Хадимурадова, сварщика Ш. Висаева, кузнеца З. Асхабова, слесарaша В. Абуева, Х. Хамиева баь болх.

ХІанз тха совхозе ха бола ялат чуйзача техника тоае болабенкаб. ВІашагІъеххий шекара свеклаш лeлаеш йола звенош. Уж 9 хургъа укх шера. Царна керте латт из культура хьалкхеера говзанчаш бола нах Т. Вадиева, М. Мадаева, Х. Усманов, кхыбараш.

Шекара свеклаш дІаь хьакъоастадаьд дикагІдола латта, 500 гектар. Царех 150 гектара тІа мах бола технически культура хьалкхееш хургъя С. Аюбова звено. Цу звено доакъошхоша дІадахача шера 50 гектарах хІаране тІара 341 центнер свеклаш чуийцай, хІаьта планагІа лаьрхІар 215 центнер мара яцар.

Укх шера а лаьрхІад цар шоаш хьалха даьха толамаш лаьгІ ца долийташ къахьега. Цу гІулакха дикагІйола агротехнически ха тувла ца йолийташ зэбь аьхай, минеральни органически удобренеш тайсай деррига чхашка.

Совхоза кхаш лeладечарна дика хов шоашта хьалхашка латта доккхий декхараш кхоачашде дукхьал безам хилар тоьам боацийтеш кІоарита агротехнически зааниеш эшаргеш. Цудухьа дешаш ва 25 саг шекара свеклаш лeлаераш механизатораш совхозе вІашагІъехкача агротехнически курсашка. Занятеш кІирах шозза хул. Цар хІаналехьа Іомалий темаш: «Шекара свеклаш хьалкхеер», «Удобренех пайда эцар», «Хьаккхаш хьалкхеер», кхыраш.

Дукха ха йоацаш бІаьсти яла. Бакъда, шехо йоацаш ала йиш я, совхоза кхаш лeладераша пятилетка диълагІча шера тІаийца декхараш толамца кхоачашдергда, аьнна.

С. ДОХТУКАЕВ,
XX партсъезда цІерагІа совхоза кертера агроном.

Хургболча хьувкъама

Шалински районе цІи хеза я «Южный» совхозе болх беш йола Октябрьски Революцен «Знак Почета» яхачен ордений кавалер доярка Исраилова Камета. Шерагара шерага района доярхашта юкъе социалистически яхье хьалха латташ хьайоагІа из. Тоьен ха я Кометас хІара ІаттагІара 3 эзар килограмма соагІа шура йоаницa. Масала, дІадахача шера хІара ІаттагІар 3571 килограмм шура яьккхай цо, план 2600 йолча. Районе эттара лакхагІа бола хьожаш ба из.

Кометаца кийсъяла гІерташ я 3 эзар килограмм шура яьккха массеш доярхи. Царех я «Джалка» совхозера Умарова Валентина, Дадаева Марет, «Автуринский» совхозера Шабазова ПатІимат, «Южный» совхозера Исраилова Яхита.

Цхьабакъда, Кометa е яц карагІдаьнна чуІа саца лерхІаш. Дукха ха йоацаш районе хиннача хьайбаш лeладерий слете пятилетка диълагІча шера хІара ІаттагІара 4 эзар килограмм шура яккха дош деннад Кометас. Цо из кхоачашдергхиларах шеко яц. ХІанз Іин хайна а боахк цо хІара ІаттагІара 9—10 килограмм шура. Аккхи йоаккхар массеш.

А. БАРЗАНУКАЕВ.

Доазол дехьара

Хаьна дlалаьцача вьетнамски территоре тlа китайски агрессораша геноцида политика лелаю. Тlеьна сооруженеш йоахаю шоаш ала а гlерташ цар доагаду мах чуlеш дола цlенош, леллийт халкъа боахама объекташ. Китайски салташа къа ца хоташ боабу машаре баха нах, хlара вьетнамцах цар доархl воккха моастагlа. Агрессораша сихбенна Китай мехка дlакхухь низагlа хьадьикха дуга, доалац. Къаьстта чlоагlа китайски агрессорий оагlорахьара оамхарий хьисапи къаза гlулакхаши леладу дlалийцача юрташка бахача нхалнахацех берашцех.

СУРТА ТlА: китайски агрессаш бахьан долеш lазап тlаьттача районашкара байдда боагlараш.

МТИ—ТАСС телесурт.

Культуран искусствин болхлой актива собрани

Укх деношка Нохч-Гlалгlай АССР культуран искусствин балхахой гулбенна хилар шоай республикански актива собране. Цига «Культуран искусствин учрежденешна 1978-ча шера баьча балха итогех 1979-ча шерарча декхарех» доклад йир Нохч-Гlалгlай АССР культура министра Р. А. Сайханова.

Преношка къамаьлаш дир Наурски района культура отдела заведующе Г. Д. Дудиннис, Нохч-Гlалгlай пачхьалкхен филармоне директора С. Ю. Бердукаева, А. П. Чехова цlерагlча республикански библиотека директора П. С. Горбуновас, Нохч-Гlалгlай АССР Министрий Совета отдела заведующе В. Х. Марзиева, республикански культурно-сердалон училища директора Р. Ю. Арсанукаевас, Нохч-Гlалгlай АССР художникий Союза правлене председатела Т. А. Ахмедова, Наьсарен района культура отдела заведующе М. А. Аушева, республикански халкъа творчества Цlен директора М. П. Кондиево, Элистанжерча культура Цlен директора А. В. Актиева, культура а, искусства а, кхыча балхахоша.

«Юрта бахача наькха культуран гlулакх деяга дlахо тоадара хьакъехьа» «Халкъа художествении кхолламе дlахо дегlабоалабара хьакъехьа» доля КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советен сецамаш кхочашдеш къахьегамхой культурни хьаштий кхочашдара гlулакх тоадаьча культурно-сердалони искусствин учрежденешта балхалоштен тайп-тайпара совгlаташ делар.

Актива чакхйоалаш республика культура а искусства а беррагача балхахошка деш дола Кхайкарал тlайийцар цу доагlоихоша.

Бен АБАДИЕВ.

ИТТ ШЕРА — ВОРХl ЭЗАР ЗНАЧОК

Ригски политехнически института студента Миронов Олега духхача значокий коллекци гулъяьй.

Итт шера цо гулъяьй 7000 совгlа значокаши эмблемаши. Цун коллекци тайп-тайпарча темаех латт. Кхо эзар гаргга значокаш я РСФСР Эстонски, Латвийски, Литовски, Белоруссии ССР лаьца. Цар сереш я: «Ленин», «Ленински моттиггаш», «Городаш - турпалаш», «Йоазонхой», «Космос», «Советски Союза Турпалаш».

Немцийн, болгарийн, англичаний йолча шин эзар значокех дукхагlа бенаш тlаоаш я «Спорти», «Футболи» яха серешь.

В. ЛИЕЛХАС,
ТАСС корр.

ЛоархIаме дешаш дийцар

Вай мехка чlоагlа йоахьо ю советски наьха унахцlено лорадра. хаддаьза къовсам лоаттабу вай аахарца тархургдоацача а наьха могашала зе деча а гlулакхаша. Царех цаl да алкоголизми корта бохабу малараш совдоахиlгеи. Царца лоаттабеча къовсама хетаь республикански lилма-практически конференци хилар укх денош Грозне. Из вlаштlехьъяьяхкаяр «Знание» общества Нохч-Гlалгlай организаце республика унахцlеной министерствин.

Алкоголизмацеи корта бохабу малараш совдахарцеи лоаттабеча къовсаме ерригача партийни, профсоюзни, комсомольски организацей хьалар вlашагlтоара лоархlамах конференце дийцар «Знание» общества Нохч-Гlалгlай организаце правлене председатела заместитела З. К. Байболатова. Алкоголизмана духьалара кхетам болара баха тlарча медицински lилма лоархlама хетадь дар республике унахцlено лорадра министра М. П. Катиова къамаьл.

Наьха унахцlенонна алкоголизмах а корта бохабу малараш совдахарах а доалача зенах, цунца лоаттабеча къовсама тайп-тайпарча формаех дийцар конференце.

Конференце доакъонхоша къоастадир алкоголизмацеи корта бохабу малараш совдахарцеи лоаттабеча къовсаме пайда хlбе мегаргдола хlамаш.

Н. САДУЛАЕВА,
республиканско санитарни просвещене цlен сотрудника.

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

Кулгаш тlа ма кхувдаде Вьетнама!

АЗЕ ХАЛКЪИЙ МОАСТАГlА

Дуьне общественносто, беррагача цlенна уйлаш йолча наха, оррагача континентий массови информаце средствоша, цу даькъе азиатскичар а, йоккхача эгlазлонца зомогаю Китая Вьетнамера цlий lоухийташ йола агрессе. «Хала да ха Къулб-Малхбоален Азерча а дерригача дунен тlарча а машарен стабильностен гlулакха мел зехургда, иагахьа санна Китая тарттарча хала шиь бlу Вьетнамера ара ца боаккхе», — аьнна заявлени йир Индонезе Республика кхыга мехкашнарча гlулакхий министра Мохтар Кусумаатмаджа.

Мехка доккхагlа долча «Компас» яхача газето, министра яьча вывода раьна а долаш, белгалдоах: «Хоаш да цаl — китайски бlу Вьетнама мехка чубеьнна йоагбала дагаболаш а бац. Пекина дукпачох, агрессе дерхlар да «гиганта диктота духьалъотта лоархlабаьча вlаьмигача мехка — «Вьетнама тагlазар дар». Цхьабакьла, йоах газето, мехка чубаьнна массехк де даьннал, хlаьта а тlом латташ ба. Вайна хац Китая лидерий планаш мишта й. амма китайски бlуно баьхе территоре тlа йоккха зе вlаьх ме лу, ситуаци чlоагlагlа нолургьа. КНР Индокитаях шиь альплла йола моттиг дерхlаш а, вlаь шераш хьалха матера лаьна поакиш юха бейоххеа гlерташ а хилар кхераш болаш да гlулакх.

«Китайски бlу Вьетнама чубахар цун политика империалистически хилар хьахьонхаш дола хlама да», — аьду «Мердека». — КНР леладу гlулакхаш къаьстта тергам тlабахийта безаш хlама да. хlана аьлча, дерригача дунен машара кхераш тlатосс цар. Империализма хулла а хинна, дегlаухача мехкий солидарность йохаю Пекино, машар безача къаой болаша барт эгlабе гlерт. вай хаьарча эгара реакционнегlча низех дlакхийттай ма».

КНР-о тlеххьарча хана леладеча гlулаккхашта анализ а еш, газето белгалдоах, Али исторически дегlаахара кердача, кхерамеча этапа чу. Пекино шиь гегемонистски уйлаш гороаца кхоачашъе лерхlаш йолча этапа чу йоолаш латташ хилар. Вьетнама духьалара агресси цу новкъа бахакха дукхьал хьалхара тlа мара бац, — аьду «Мердека».

А. РОМАНОВ,
АПН корр.

Джакарта.

КАМПУЧИ: СЕЛХАНАРА ТРАГЕДИИ КХОАНАРА ДЕГАОНДАЛОИ

Кердарий информацей агентства дlахо арайоах АПН лаьрхlача корреспондента Пномпенера репортаж.

ШКОЛА ПАРКЕТА ТlАРА ЦlИЙ

Города сатем латтача улицех цхьанне тlарча «Туолсленг» яхача школа здане чу хинкай пномпенски гестапо. Хlаьад-хьогl дерригача тайпаехча фашисташа наха низаш дара йола камераши кабахтенаши школех еш хинна хилар? Из школа дlа а къайла юхатоайир хьалхашка латтача кердача «ихетам балара» декхарашка хьежна. Пособеши учебникаши аракхайсадар, уж кхы эшаш доацандаь. Кхо шу да уж боабаьча наькха хlамашта юккъе школа кох дада. Еттача кирпичех йоакъаш а ехкаш классех камераш яьй, хlаравю шин квадратни метр а йолаш. кlалхарча кийнашта lотlа а чlоагlъаь яда эшика зlакараш.

Сона хьалхашка истола тlа дада зlаькнига сурташ къомача а къаьнача а маlача наьха кхалкаьхе. берий тlеххарал лакхагlча даьнъа портреташ. Уж да анфас а профиль а даьха, дерригаш а наькха тlа ядаш набахте бирзаш а йолаш да. Массане а сибат цхьа теке хlама хьажотача хана хулача бесса къовладенна да. вlаргашка кхераш латт, гуш да сурта тlара хlаравар lазап тlаштадара бахьам кхета ца деш хилар...

Кlеанге яр «Туолсленг» чубеххача наха цу чу йоаккхаш хинна ха. Лацар, низаш а деш лоджъамаш хийдар, вер. Палачаш а хул цкъаза вlаши тара боацаш... нах боабара гlулакха. Фашисташа пкувlот чу тохар топча. Цар ювкъа бахараша патронаш йоалцар, кхойора уж доалахошта дуьхьаларча тlема. Цар чlерка техе вуара, дилла а цхьан метте — тlехьашнахьара вертах. Бакъда, цхьан къаьсттача категорех бола узникаш цу сахьте боабацар...

Хьалха директор чуваьха хила метача коттеджа цхьон цlагlа художественни мастерской йиллаяр. Укхаза къахьегаш бэр лийца боахараш. Цу цlено шеко йоацаш, гучайоакихаргъя дукха цlинхоза бола кхмерски художникаш байна дlабалара къайле. «Искусства объект» цаl я укхазе — Пол Пот ше. Цун вlаш вlаргаш да порядок йоацаш lоккхайса дадача, даьттаца, гуашаца, къолламца дийхача портреташ тlара, гипсах, кхерех яьча, латташ, вогlаш, водаш из гойтача бюсташ тlара хьаьжнаш.

Вlаьла а безаме йоцца, варстарагlа совдуш латта, хьахулаш йоагlаш шоллагlа чlакг а йолаш йола юкъ. дийстача санна доль кулгаш, дилла а, хlана дац аьнна. цхьон тайпара дlахьежна кулг, кхитта хьежна кулг шайга чlоагlа тов аьнна хеташ хинна хила мег яь. — дlебахийта бокхе пелг а болаш йола урагlа хьежа кхттиг кулг. шийно кlалнисар кхетавеш воаллача палача геноцида лаккхетьара доезуо.

Цу школера дийна а волаш араваьнна саг вац. Кампучийцехча доттагlаша гойтар сога 7 январе Халкъа революционни эскара вlухой набахте чуляйлхача хина даьха сурташ. Камера чу даьаш да гlабаш а доахкаш хинтача боабаьча а сов дукха еттарах, иоцале, хьогlала шоаш байлача наькха дерхий. Из политически набахте хиннай. Моллагlа болча наьха боабалехьа сурташ доехаш хинбадац Пол Пота пачхаьалкхен набахтеманнка. Уж кхтачаьа тlалккьаьчтача боабеш хиннаб — улицаш тlа, цlагlа, кхай тlа. Укхаза хlаранена шиь экземплярагlа ийцдаь хинбад дале. Уж нах къаьстта гоама болаш хинна хила езаш я режим. Укхаза мел нах бйнаб къоастадергда лаьрхlача комиссе. Амма уж дукха ба, геттара дукха. Ахаш даьга дола декъий дlадехкаш хиннад кхта школа кор. Хозза тоlадаьдоеца лаьтта чукхад дlаьха орам белгал а дац.

«Туолсленго» гучадоах зуламаш, хьаьнала къахьегаш бола нах тlазьхх фийла яхара!

ПАРГlАТАЧА КАМПУЧЕ ЦlЕН

Кхо шу совгlча хана боад лаьттай Кампучена тlа. Пол Пота — Иенг Сари клики маланснаш боле нах боабе метад, амма из лоархlаьнац кхмерски халкъа чlоагlача денашах, цlенка а боргбоацача паргlатоцарча. нийсхоцарча, сердалонцарча кун боккхача безамах. Цхьанна минута а соцаш хиннабац мехка наьха цlий lоухийтача режима духьалара къовсам. Духьаьлен низаш дегlаяхад, чlоагlденнад, вlаштехьдийнад, хоадамболлаш йола наступлени е кийчденнад. Халкъа восстане низ болча михо цхьан чкитаца дlайийхьар диктаторски режим, шиь эскар а ерригга репрессивни аппарат а тlехьа. Иенг Сари ведда

Пномпенера ше чулаттарап болча вахав. Цхьаьнахьа дlалечкъав Пол Пот. Иштта хила дезаш а дар. Хlалаьдхинна правителаш дlакlйна байнаб.

...Пномпена яссача улицаш тlа дог дела ца луш массехк сахьат даькка кlаьд а везна волча хана, гlадбаха а сакъердалуш а болча нахах йизза йола города стадион ше йолчул а чlоагlагlа хьайна а торжественнегlа а хетар. Мехка къаьст-къаьстача провинцешнара кампучийцаш — ахархой, подпольщикаш, партизанаш бохьаб укхаза шоаш йоккха котало яккхар — столаце в мохк е эсь дайнача пекински илаках мукъалинхар деадо. Нийсача строях латт стадиона тlа Халкъа-революционни эскара массанел а хьалха Пномпене чухьача подразделенеш.

Митинге доккхача маlане дола къамаьл даьча Халкъа-революционни совета председатела, Кампуче халкъ кlалхардаккхара цаl йолча Фронта ЦК председатела Хенг Самрина даькъала йийцар мехкахой котало. Цо белгалдаьккхар, цу котало lалашдаьд шиь мукъехьара, бокъонца демократически йола, бокъонца социализм хьалхара новкъа йодаш йола Кампучи хьаяра эша хьалаш. Хенг Самрина дlакхайкадир, хlанз дено Кампуче халкъа ерригга граждании бокъонаш кхоачаш хилара цунах шиь ерригача общества а шиь къахьегамах хьа мел хулачун а да хулаш хилара.

Гоне тlе кхорагlа харцаш а доахкаш йолча чарха сурта тlарча дуга ханашта юккъе Ангкор Вата пхи гlалеи «Кампуче Халкъа Республика» аьнна дешаши тlа а латташ а паргlатача мехка герб. Цунца хоьъяьяр цу дийнахьа Кампуче халкъ революционни фийлен шиь республика кхерамален чlоагlъяра, мехка паргlатонна тlаlерташ бола империалисташ, китайски экспансионисташ, кхьдола реакционни низаш юхатохара, Вьетнама, Лаоса, Кампуче вошал долча халкъий солидарность чlоагlъяра, ерригача доалахарча пачхаьалкхенашцара, хlаьта иштта ерригача Къулба Малхбоален Азе пачхаьалкхенашцара а дика отношенеши цхьана гlулаккхаш леладелгеи юхаметтоттадаре, социалистически мехкашцеи машара гlулакха тешаьеча дерригача прогрессивни низашцеи айхха цхьана гlулаккхаш леладара тlахьежамаш.

Из дерригга кхоачашде аьнна буача дувна тара дар уж тlахьежамаш.

Н. САВВИЧЕВ,
АПН соб. корр.

Спорта хоамаш

23 феврале «Динамо» яхача стадионе хилар «Урожай» яхача республикански ДСО-с Советски Эскарен Тlема-Форде Флотен 61 шу дизара хетаь йола топаш кхувсара яьхьаш. Цига дакъа лоацаш яр 9 команда. Командашта юкъе хьалхара моттиг яьккхар кооперативни техникума коллективо, шоллагlа моттиг — Надтеречни райсовето, кхоалагlа — Ачхой-Мартанерча спортсменаша.

Къаьст-къаьстача спортсменашта юкъе призови моттиггаш яьхар кооперативни техникумерча студенташа. Маlача наха юкъе призови моттиггаш йоалаш ноатта дlаийсбелар спортсменаш-студенташ: Р. Эльдаров, С. Дасаев, А. Колко: кхалнаха юкъе хьалхарен шоллагlен моттиггаш яьхар кооперативни техникума студентнаша Н. Моисеенкос, Е. Чемураевас. хlаьта кхоалагlа моттиг Надтеречни районерча Асланхановс.

lан многоборье. 24—25 феврале «Динамо» яхача стадионе чакхъяьлар lан многоборьех йола спортивни яхьаш. Цига дакъа лоацаш яр шоашта юкъе итт-итт спортсмен волаш йола Урус-Мартанера, Наьсарера, Ачхой-Мартанера, Наурски, Веденски, Надтеречни, кхыча районашкара цхьайтта команда.

ГТО комплексах латтача lан многоборьена чудоагlар топаш кхувсар, 6 километр марш-бросок яр, гlоера тlа айзалар.

596 очко а йолаш хьалхара моттиг Надтеречни районо яьккхар, шоллагlа моттиг — Наурски районо (588 очко). Цу тайпарча спортивни яхьашка эгара хьалха дакъа лоацаш хиннача Веденски районерча спортсменаша 544 очко а йолаш кхоалагlа моттиг яьккхар. Веданарча спортсмений дика толам ба из. Цул совгlа, ала доагlа, Веданарча пхе спортсмено хьалхара разряд яьккхалга. Цу яхьий чемпионаш хилар С. А. Мутузов (99 очко) — хьалхара моттиг, Р. Хизиров (88 очко) — шоллагlа моттиг. Уж шаьккъе а Наурски районера ва. Хlаьта Веданарча И. Р. Гудаева 85 очко а йолаш кхоалагlа моттиг яьккхар.

Цу яхьашка дакъа лоацаш хиннача 106 спортсмена юкъе 42-ме хьалхара разрядаш яьхар.

А. ВЕК.

ТАХАНИ КХОАНЕИ ХУРГДА

3-ча МАРТА

В. И. Ленина цlерагlа культура Дворец. 10.00. Болх беш хургда «Заманхо» яха кинотеатр. 15.00. СССР Лакхехьарча Совете хоржамаш дара хетадаь документальни фильмаш хьокхаргда. 15.00. Библиотека. «СССР хоржама система демократизм» яха беседа. 17.00. Кинозал. «Ден кердадараш» яха кинопанорама. 18.00. Болх беш хургьа «Аля» яха театральни студи. 19.00. Аттракционаш, ловзара автоматаш. 19.00. Йоккха зал. Патриотически илланий аьзарийн сайре.

Химикий культура Дворец. 10.00. «lадама дуне» яха кинопикь белга. 12.00. Волейболах йола яхьаш. 17.00. «Духовой музыка истори» яха лекци-концерт. 18.00. «Вай кlира» яха радиокурнал.

4-ча МАРТА

В. И. Ленина цlерагlа культура Дворец. 10.00. Болх беш хургда «Заманхо» яха кинотеатр. 11.00. Библиотека. «СССР хоржамий система демократизм» яха беседа. 12.00. Йоккха зал. Хархархошта хетадаь художественни самодеятельноста концерт. 18.00. Лекционни зал. «Советски Конституци иккаш, болх беш, делаш а» яха тематически фильмаш хьокхаргда. 18.30. Къонача хархархой салаlара сайре.

Н. К. Крупскан цlерагlа культура Дворец. 6.00. Грамзаписе дола концерт. 8.00. Документальни фильмаш хьокхаргда. 10.00. «Чебурашка» яхача техникий театра спектакль. 11.00. «Светофор» яхача агитбригада концерт. 12.00. Йоккха зал. СССР Лакхехьарча Советe хоржамаш дара хетадаь художественни самодеятельноста концерт. 14.00. Документальни фильмаш хьокхаргда.

Химикий культура Дворец. 10.00. Черноречье поселке бахача хархархой цlей. Художественни самодеятельноста концерт. 11.00. № 5 йолча музыкальни школа дешархойн хьехархойн концерт. 12.00. Вокально-инструментальни ансамбла концерт. 14.00. «Октябро хьанхелла Советий lаьдал» яха тематически фильмаш хьокхаргда. 17.00. «Шера ба са Даймохк» яха кинопанорама.

«Красный молот» заводи культура Цlа. 8.00. Духовой оркестра концерт. 10.00. Советски композиторий иллей трансляци. 11.00. Художественни самодеятельноста концерт. 12.00. Документальни фильмаш хьокхаргда. 13.00. Бераштa лаьрхlа дола мультфильмаш.

Пролетбата цlерагlа культура Цlа. 9.00. Вокально-инструментальни ансамбла концерт. 10.00. Болх беш хургья ловзара автоматаш. 14.00. Бераштa дола фильм хьокхаргда «Чебурашка» яхача кинотеатре. Пролетбата цlерагlча культура Цlен техникий театра спектакль.

Просвещене балхахой Цlа. 9.00. «Советски Даьхен иллеш» яха къахьегама ветеранийн хора концерт. 10.00. Халхара коллективай концерт.

ТЕЛЕВИДЕНИ

3 МАРТ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.35 — lуйранара гимнастика.
9.00 — Къонгчар хьоллаш.
9.25 — «Шоана, дай-наной!».
9.35 — «Дикагlа дола тоазар — дукагlа».
10.25 — «lуйранара почта» яха музыкальни программа.
10.55 — «Наьхъашна дlа—хьа лацара бокъонаш».
11.25 — Музыкальни абонемент.
11.55 — «Москвара магистрали» яхача телевизиони документальни фильма премьера.
12.30 — Хоккейх бола СССР чемпионат. «Динамо» (Москва) — «Торпедо» (Горький). Перерывах — «Спортлото» тираж.
15.25 — «Унахцlено». lилма-популярни программа.
16.10 — «Радуга». Болгаро халкъа творчества телевизиони программий дунен халкъашта юкъера кхоалагlа фестиваль.
16.45 — Эри дьяда лаьттеш ... дефолдаьъ 23 шу ...
17.25 — Мультипликационни фильмай программа.
18.00 — «Вlаргагундар — ... [illegible]».
19.00 — «Шерби гоа ...» яха эстрадни программа.
21.00 — «Ха».
21.35 — Кинопрограмма. Йиштахьча — передачаш.

II ПРОГРАММА

9.00 — Телевизиони документальни фильм.
9.30 — «Тха бош».
10.00 — «Эрсий мотт».
10.35 — «Школьтон вокзал». «Кlай ладьо».
11.05 — lилма лаха...
11.35 — «Пурши» яха художественни фильм.
13.00 — Белоруссии ССР пачхьалкхен халкъа хора концерт.
13.25 — «Кетхаш ...». Фронтовий доттагlий клуб.
14.50 — «Саг. Лаьтта. Дуне».
15.15 — «Литературни дешарош». Н. Тихонов. «Кохальнода» яха дуклар.
15.50 — Мала ... Ерригсоюзни дунен халкъашта юкъерча ... курсой лауреата Н. Прасловскаяс. Ленинградера передача.
16.10 — Доттагlален Эскарий 7-гlа lан спартакиада. Польшера передача.
16.30 — «Закеммагlар деза». Телевизиони художественни фильм. Хьоллара сери.
18.00 — Хоккейх бола СССР чемпионат.
19.00 — Кхоала СССР Лакхехьарча Советe хоржамаш хул.
19.10 — Хоржамий сийна тlайина агитараш кхоачашдаьа.
19.30 — Республикански конкурса лауреатойн дипломантойн концерт.
20.00 — «Бийса даьхаьаb кийша шун, берош!».
20.15 — «Телестадион».
20.45 — «Театральни афишаш кьалхашка».
21.00 — «Трембита» яха художественни фильм.

4 МАРТ

I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.40 — Зарядка дlаетта.
9.00 — «Дай — ... ». Н. Добронравова дешаш А. Пахмутовас музыка.
9.30 — «Гургал бетта сатьот».
10.00 — Советски Союза гlулакх деш ...
11.00 — ... Художественни фильм.
12.30 — Юртара сахьат.
13.30 — Музыкальни киоск.
14.00 — Тахан — СССР Лакхехьарча Советe хоржамаш. Хоржамий участкашкара репортаж.
14.15 — Театральни спектакль. С. Дангулов. «Признание» яха фильм-спектакль.
16.30 — Кинопанорама клуб.
17.30 — Тахан — СССР Лакхехьарча Советe хоржамаш. Хоржамий участкашкара репортаж.
17.35 — Мультфильмий программа.
18.00 — Дунен халкъашта ... панорама.
18.45 — «Летучая мышь» яхача телевизиони художественни фильма премьера. 1-гlа 2-гlа серешь.
21.00 — «Ха».
21.45 — Концерт. Союзни Цlен колонни залера передача. Йиштахьча — передачаш.

II ПРОГРАММА

9.00 — «Халкъа художникаш». Телевизиони документальни фильм.
9.30 — СССР халкъий ... халхараш.
10.00 — «Буратино» постановка.
10.30 — «lуйранара почта». Музыкальни программа.
11.00 — «Хьайбай дунен чу».
12.00 — «Подвиг» яха передача.
12.35 — «Шоана, дай-наной!».
13.05 — «Сакъердама старташ».
13.50 — «Радуга». Халкъий творчества телевизиони программий дунен халкъашта юкъера кхоалагlа фестиваль. Болгаро Халкъа Республика.
14.35 — ... циркови артистий болча ...
15.00 — Р. Рождественский. «... lа» яха поэма. Дlаешар автора.
16.35 — Документальни фильм.
18.00 — «Закеммагlар деза». Телевизиони художественни фильм. 1-гlа сери.
19.00 — Музыкально - литературни композици.
16.00 — Доттагlален эскарий 7-гlа lан спартакиада. Польшера передача.
19.15 — СССР Лакхехьарча Советe — хоржамаш. Спецвыпуск.
19.30 — Концерт. «Шоана, хоржархой!» (нохчий меттала).
20.00 — «Бийса даьхаьаb кийша шун, берош!».
20.15 — И. Поддубов цlерагlа бола приз ... классически хоке... дунен халкъашта юкъера яхьаш. Москвара передача.
20.45 — Советски музыканташ — П. И. Чайковски цlерагlча Дунен халкъашта юкъерча конкурса лауреаташ.
21.00 — «Зевси оссар» яха художественни фильм.
14.30 — «Сина укх тайпара ... бола ...». Литературни передача (эрсий меттала).
16.00 — «Цар цlераш ...». Беседа (эрсий меттала).

РАДИО

3 МАРТ

«МАШАРА, ИРАЗА, ПРОГРЕССА ДУХЬА» ЯХА РАДИО ДИ.

6.00 — «Дунен тlа эгара демократически ... ». Беседа (эрсий меттала).
6.35 — Ахораш (эрсий меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.25 — «Сердало» газета обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — Къонача хархархошта кечдаь радиовыпуск (эрсий меттала).
10.30 — «Октябрь маьлха вlаа». Литературни композици (нохчий меттала).
11.00 — «Даьхенах, партех, Ленинах иллеш дола хальхаъ». Концерт. (эрсий меттала).
11.40 — «Сийле хийла ... Дай-мохкьа» радиокомпозици (гlалгlай меттала).

4 МАРТ

ТАХАН СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕ ХОРЖАМАШ ДА

7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.25 — «Ленинан ...» газети обзор.
7.30 — Хоамаш.
8.25 — «Советски демократии торжество» яха передача (эрсий меттала).
8.35 — «Ираза, доттагlален иллеш ...». Концерт (гlалгlай меттала).
11.30 — «... » . Композици (нохчий меттала).
15.15 — «Халкъа lаьдала цlенна — ... совгlаташ». ... (эрсий меттала).
16.00 — «Вай ... » яха передача (гlалгlай меттала).
16.15 — «Дороги в свое лучше» (эрсий меттала).
16.30 — «Ленина гlулакха чутlа да». Берашта лоархlа передача (эрсий меттала).
18.00 — Кердача ... (эрсий, нохчий, гlалгlай меттала).
18.30 — Хоржархошта ... концерт (нохчий меттала).

Хоамаш

Тахан республике гlоалаш Грозне моркхаш а йолаш, йоачан а йоацаш. lуйранна цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, малхбузехьара секунде 0 — 5 метр чlоагlа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 3 — 8, Грозне 6 — 8 градус вlоахал йолаш хилен тарлу.

Кхоанен ломмен хувцалуш моркхаш а йолаш, цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, малхбоалехьара секунде 3 — 7 метр чlоагlа мух а хьекхаш хилен фегара температура буйсана 2 — 7 градус шелал, дийнахьа 2 — 7 градус вlоахал йолаш хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ФЕ ХИЛА

Ниъкъ тlаьда, из балла машара хилча мел сиха машина дадда еза наькъа хьалашка хьежна водитела шийна ха деза. Къаьстта лорнвала веза из гола тохача моттигашкех мухалешкех. Бакъда, УАЗ-469 яхача автомобила водитела Нашаев Керимс из бокъо йиц елийта хиннай Харачой-Ведено бодача новкъа водаш. Цо лоамах чукхессай машина. Из бахьан долаш цхьа саг веннав кхь саг лозавеьа.

Машиннаькъагlа тlехьалара бокъо толхаьй Сунжениски дlа-юха лелача механизированни колонна водитела Умаров Мувсас. Сиха машиннаькъагlа тlехьавала веннав из гаргга юхача йоагlаш поезд йолаш. Бакъда, тlехвала кхийнадац. Цун ГАЗ-52 яха машина локомотиво юстара кхессай. Из бахьан долаш вlалла бехк боаца автомобила тlа ваьгlа саг вийнав.

Цу гlулакха чlоагlа бехке ба Сунженски ПМК куйгалхой, хlана аьлча, цхьаькха тайпара профилактически болх ца беш, водителий балха тlахьожам ца лоттабеш цар битадаь.

Дlадахача кьерагlа республика наькъашка 53 авари хиннай, 5 саг веннав, 6 саг лозавеьа.

НГlАССР МВД ГАИ.

МОЛДАВСКИ ССР. Кишиневски горисполкоме толамна болх беш я Ф. Э. Дзержински цlерагlа йола къонача регулировщикий отряд. Отряда штаб чуулача цlагlа 300 совгlа волча дешархочо наькъа лелара правилаш lомаю, цул тlехьагlа города улицашка гlолла мишта лело деза хьехаргда цар берий бешамашкарчен цоллашкарчен берашта.

Сурта тlа: патрульни службе отряд арайоалаш еш йола инструктаж.

А. СИМАНОВСКЕ сурт.

ТАСС фотохроника.

ТХА АДРЕС: 364051, г. Грозный, Ленина, 9 (3-гlа этаж). Телефонаш: редактора — 3-44-96; редактора зам. — 3-39-11; бехктоххала секретара — 3-34-30; партийни вахаран культурен отделий — 3-61-46; промышленноста отдела — 3-42-30; юрта боахама отдела — 3-42-28; кехаший отдела — 3-74-68; бухгалтере — 2-54-30; корректорсе — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364051, г. Грозный, ул. Ленина, 9 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 3-44-96; зам. редактора — 3-39-11; ответственного секретаря — 3-34-30; отделов партийной жизни и культуры — 3-61-46; отдела промышленности — 3-42-30; отдела сельского хозяйства 3-42-28; отдела писем — 3-74-68; бухгалтерии — 2-54-30; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарен, ереи, шоаттен деношка.

СФ00073. «Грозненский рабочий» издательствон типографи, Маяковски, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 1429.